



zeruko **ARGIA**

1977-Matxoa 27 - XI. garren urtea 731 zenbakia - 35 peña

**botoa
non eman**



Bihotzak ez du aurrezkiz jakiten

Zaila da zure dirua aurreratzeo erarik egokiena aukeratzea. Era hontako hautaketek ez diete tokirik uzten intuizio edo bizhokadei. Zure eta zutarren etorkizuna horren baitan egon daiteke.. Patxadan hartutako erabakiak izan behar dute, sakonki aztertutak, aldekoak eta kontrakoak ongi begiratu, azkenean bere berezgarrietatik zuretzat onenak diren sistema haiek edo sistema haiek edo sistema hura aukeratzeko. Horixe da mundu guziak "erabaki argi bat hartzea" deitzen duena.

Horrela jokatzan duen pertsonetako bazara zu, gauza ugari dugu elkarrekin hitzegiteko.

Izan ere Banko Guipuzkoanok, diru-aurreratzeaz beti arduratutik, zu bezalako pertsonetaz pentsatu baitu.

Irtenbide guzien artetik, zure diruarentzako egokiena dena aurki dezazun zera eskaintzen dizu :

- Epe mugaturik gabeko diru-aurreratzeko libretak
- Gordekizun zertifikatuak
- Epe mugaturako diru sarteak
- "Club del Ahorro".

Zure kasua sakonki aztertuko duten gure teknikoek kontseiluak, zeuk aukera dezakezun sistema konbinakorren multzo handienarekin batera, erabaki argi bat hartzen lagunduko dizu aurreratutako diruaz.

Eta ez ahaztu hemengoak garenik, eta bertako jendearen berezgarriak hobeto ezagutzeaz gainera, hemengoak izateak oraindik ere askoz gehiago behartzen gaituenik.

Zure diruak Banko Guipuzkoanon gordeaz, gure Euskal Herri honen aurrerapide ekonomiko eta sozialean hartzen duzu parte.

Zure dirua etxean geratzen da. Arrazoi bat gehiago gutaz fiartzeko.



Banco Guipuzcoano

Aurreratzeo era argi bat

goberna abildela

non zer

Gauregungo estatuto bat . . .	3-4
Inperio zaharrak eta herriak . . .	9
EHAS, PNV, ESB	11-15
Esnaola, Zabaleta, Urmeneta, Castells	16-19
Ondarru larri	20-21
Ekologia eta Frantziako hauteskun- deak	26-27

Loreak ihintza bezala maite dute gizonek eta herriek askatasuna. Berrogei urtetako zigorrak eta lehortek zapuztu duen herria hitzegiteko eta agintzeko gogoz eta irrikaz dago. Agintea eskuratu arteko onik ez du herriak.

Francorik gabeko frankismoak amore eman behar izan dio azke-nean herriari. Egokorkeriaz eta larderiez dena galtzea baino zerbait galduaz ahal duen gehienari eustea nahiago izan du.

Etena sortu baino lehen aldatzeari ekin dio. Haseran etenaren aldeko ziren partidu gehienek ere aldetaren hildoa sartu ditu Gubernuak. Horretarako amore eman behar zuen gauzetan emanaz, noski.

Frankismoaren etsairik haundiena Euskal Herria izan da ezpairik gabe. Frankismoa ahultzen eta hnkaz gora botatzen Euskal Herriak hainbat lan beste zenbaitek egin balu aspaldian izkutaturik zitekeen historiako liburuetan. Baina orain lanaren eta borrokaren arabera jasoko ote du saria? Euskal Herriaren borroka eta lanaz ez ote beste norbait baliatuko eta aberastuko?

Euskal Herriko Alderdi abertzaleek ere hauteskundeetan jokoan sartzeko asmoz direla dirudi. Baina ez dakigu zer arraio egiten duten. Inork ez du gauza garbirik esaten. Inork ez du kandidatorik azaltzen herriak hauta dezan. Lau galdera egin genizkien Alderdi abertzaleei otsailaren 9an, Zeruko Argian beren iritzia eman zezaten. Datozen hauteskundeetan parte hartzeko asmorik ba ote duten, zein baldintzatan, zeinekin plazaratuz eta zein kandidatorekin jakin nahi genuen.

Martxoaren 13an amaitzen zen erantzuteko epea. Martxoaren 21ean jaso dugu lehen erantzuna. LAIA EZen erantzuna hain zuzen ere, parte hartzearen kontrakoarena alegia. Parte hartzearen aldeko direnak, ordea, isil antzean daude. Izkutuan eta ilunpean ikusten ohi-tutako begiak lausotu eta itxutu egiten ditu nonbait argiak.

Gu ez gara nor hauteskundeetan politikan sartu behar dugun ala ez erabakitzeko. Bai, ordea alderdi politikoei ausartzia eta seriotasun gehiago eskatzeko. Parte hartu eta lotsagarri gertatzekotan hobe da etxean geratzea. Egin behar ditugun elkarbideak eta tratuak egiteko gauza ez bagara oso politikari koskorak gara. Euskal Herriaren alde sekulan berotasunik agertu ez dutenak aterako dira hauteskundeetan nagusi martxa honetan. Hori bai lotsagarria litzatekeela!

Parte hartzekotan diren Alderdi abertzaleei setakeriak utz ditzatela eskatuko genieke. Elkarbideratzea pentsamolde desberdinak baino gehiago zailtzen bait du seta gaiztoak.●

zeruko ARGIA

Lehendakari:
Kaleitana Ezeiza.

Buruzagi:
M. Atxaga, Elixabete Garmendia.

Zuzendari:
Gorka Reizabal.

Zuzendari-ordeko:
Pilar Iparraguirre.

Berri-emale orokorrak
L. A. Aranberri "Amatiño", Gexan Lantziri, Mikel Bujanda, Herrialde, Estepan Aldamiz-etxebarría.

Idazleak:

Alkiza, Arostegi, Amunsa, Ansola, I. Bujanda, Bakaikoa, Larresora, Lete, Lertxundi, Lizarralde, Karlos Santamaría, Martín Ugalde, Mikel Ugalde, Jose Azurmendi...

Herrietako berri-emaleak:

Odile Kruzeta (Eibar), L. Baraizarra (Markina), Axari (Idiazabal), Idiákez (Deva), Alix Trueba (Karrantza), Etxebukoak (Herrera), Sistiaganeke Pello (Lezo), M. Izeta (Baztan), Mendiaga (Arrasate), Ertxin-Harri (Zestoa), Murumendi (Beasain), Katzuri (Durango), Barrenetxea (Oizartun), Anatsan (Azpeitia), Iñalurreta (Pasai Donibane), Uria (Hernani), Giro (Zaldibia), Mahasti (Errenteria), Metal-Iturri (Lazkao), Azpiroz (Berastegi).

Marraskilariak: Antton Olariaga.

Argazkilaria: Arturo Delgado-Loubet

Fotolitoak: Emilio S. L.

Jabea: Nafarroako, Kantauri eta Aragoiko Kaputxinoak.
Burlada, Kale Nagusia, 50-1.
Donostia, Okendo 22
Telf.: 41-95-88.

Moldiztegia eta Idazkola:
"Gráficas Semi"
Plaza Lasala, 3
Donostia
D. L.: 80-1963

HARPIDE SARIA:

Barruan	1100	ptz.
Korreo batasuneko herrietan	1300	ptz.
Atzerrietako beste herrietan	1600	ptz.
Airez	2500	ptz.
Salmenta (ale bakoitza)	35	ptz.



EZ DA ESTATUTOAREN ALDEKO ARGAZKIA

Jaun agurgarria:

Guda aurreko Estatutoaren aldeko manifestazioetako argazkiak zirala-ta bi aldiz ZERUKO ARGIA'n ikusi ditut.

Ez dira orrela gauzak, ezta urrik eman ere. Argazkiak, eusko abertzaleatasunaren berrogei ta amargarren urtea ospatzeko (Arana Goiri'tar Sabin abertzaletu zanekoa) 1932'garren urteko Epailaren 28'an (buruz ari naiz) Bilbo'n egin zan lenengo Aberri Eguneako manifestaziokoak dira. Jesus'en Biotzaren inguruko zabaldietan jendea bildu zan (orduan an ez zan oraingo etxe pillarik) eta Gran Via'n zear Sabin Etxea aurrean bukatu, etxeko orman lapida edo danadalakoa agertu ta itzaldiak entzun ondoren.

Ikaragarritzko manifestazioa izan zan; ez dakit Euskal Erria'n ainbatekorik beste bat sekula izan ote dan. Eta egun ura gogoratzeko errebista antzeko idazki bat atera zan, manifestazioko ta beste ainbat argazki ederrez ornitua. Argazkiok, idazti bat atera zan, manifestazioko ta beste ainbat argazki ederrez ornitua. Argazkiok, idazti aretatik artuak dira.

Orduan eusko abertzaletasuna ia oso-osorik Euskal Alderdi Jeltzalea zan ta apur bat bertatik irtendakoak sortutako Acción Nacionalista alderdia. Beste alderdi guztiak, bai ezkerretakoak eta bai eskubikoak euskalduntasun txikiene ere ez zuten. Beraz, jakiña, Aberri Eguna Eusko Alderdi Jeltzaleak asmau edo sortu eban eta bere alderdikoak bakarrik ospatu; ta berdin urrengo iru urteetan ospatu ziran Donostia'koa Gazteiz'ekoa ta Iruña'koa.

Ta amaitzeko asi naizen gaiari elduaz, argazki oiek dirala ta, zergaitik egia ez da esaten?

Etxaburu'tar Jose Mari

IKURRIÑA-KOLGADURA

Agurt'erdi, askenengo Zeruko Argian, Martxoaren 13an, azaldutako galdera bati erantzuna eman diote baina nere iritziz ez. bear dan bezela, galdera ori da NOLAKO KOLGADURA eta erantzunean azaltzen dute IKURRIÑA geiegi ari gerala ibiltzen, ezagutu zuena zala, orduan jendeak ez zekitelako IKURRIÑA nola egiten zan eta ezalako saltzen egindakorik, baina orduan ere, orain bezala IKURRIÑA zela benetakoa eta ez ITALIA-KO banderaren iduria.

Agur.

M.A.A.

BI HUTS Z. ARGIAN

Bai, jatortasunean eta borondare onean, irteten den astekari honek, bi huts behintzat baditu. Z. Argia nahitaezkoa denez euskal kulturaren alorrean, saia gaitezen ahal den hobekien argia ikus dezan.

Hemen, denok dakizkigun Z. Argiaren dohaiak aipatzeari, alferrikako derikiot. Honela bada, ikusten dizkiodan bi huts esatera noakizue:

— Lehen, politik artikuluei zuzenki atxikirik aurkitzen dena da.

Badakit, politikak bere terminologia bereizia behar eta duela, baina horrenbeste erdalkeria sartzen badugu idazlanetan, nahitaezkoa da horrela jarraitzea artikuluguztian zehar. Honek, bi akats sor erazten digu:

— Errazkerian eroriz, behar baino erdal hitz gehiago erabili. Adibidez: "HONDOAN gauza guztiak berdin jarraituko dutelako" (729z., 16 orr.) Ez al dago hau eta beste honelako mila, euskaraz esateko ahalmenik? Ez noa ni hemen, garbizalekeria bat zabaltzera, errazkeria bat borrokatzera baizik.

— Errazkeriak sortzen duen beste akats bat, ondorengo hau dateke: Gaztelaniazko hitzak barra-barra erabiltzen ditugunean, eta euskaldun gehienok idazten oso trebe ez garenez, sarritan, gure esaldi-egiturak zeharo atzerritarak dira. Hau argi ikus daiteke Z. Argiako lan askotan.

Uste dut, bi puntu hauk, arretaz aztertzeak direla. Ez ahaz, Euskara eskola gehienetan Z. Argia erabiltzen dela irakurgaitzat. Eta lehen badu Euskara berak nahiko korapilo ikaslearentzat. Orain, bigarren hutsari lotuko natzaio.

Euskadiko gazteriaren puska eder bat, herritik at gagoz zoritxarrez. Gehienok geure ikasketak betetzen. Honek, ondorio batzu dakartzki: Espainiako hiri unibertsitarietan anitz euskal ikasle bateratzea. Eraberean, honek gure egituratzea dakar (asanbladak, ikastolak, E.K.M., E.K.T. e.a.). Uste dut, hau dena interesgarri datekela euskal Kulturarentzat, eta batez ere lortu behar dugun Euskal Unibertsitate Herrikoia rentzat. Orduan, Z. Argiak zergatik ez ditu agertzen atzerritatuon berriak? Uste dut, noizean behin, egoki litzatekela gure ekintzen berri emateko lan sendo bat ematea. Animoak emateko besterik ez bada ere.

Zorionez, askoz gehiago dira Z. Argiaren bendizioak, hutsak baino.

Besterik gabe, denok pentsatzen duguna esanez, eutsi eta jarrai, alegia, agur bero-bero bat.

H. ETXEBERRIA (VALLADOLIDETIK)

HERRIARI ETA SINDIKATOEI

Jaun agurgarriak:

Psikiatrikoki buruz, Zeruko Argian azaldu den idazlana irakurri ondoren, eta bertako langile naizen ezker, kezkatuik naukan zerbat esatea bururatu zait.

Funtsean, aipatutako idazlan horrekin gehien batean ados nator, ez denarekin hain zuzen. Ni bereziki azaltzen den arazo bati lotuko natzaio, eta zera da, Seguritate Sozialak, Psikiatrikoko zainketak sortzen dituen gastuak, bere gain ez dituela hartzen, eta gaisoak bere patrikatik ordaindu behar dituela.

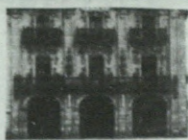
Arazo larri honetaz ia inor ez da jabetu, Psikiatrikoan barneratuta egon direnak ez ezik. Oraindik orain, lehendabiziko aldiz barneratzen

diren gaisoren sendi gehienak, gure abotsez enteratzen dira hortaz, Suguritate Sozial barnean gastuak sartzen zirela ustetan zegoztelarik.

Nik dei bat egiten diet herriari eta euskal sindikatoei, arazo hontaz jabetu eta aintzakotzat hartu dezaten. Errebindikazioetan, beste eskakizun tartean sartu dezatela, dadukan garrantzia emanez.

Mila esker eta hurrungo arte.

TXARO ARRONA



"Lizarrakoa gaurkotuz eta hobetuz egin behar da gaurregun estatuto bat. Gerroztik Euskal Herria asko aladatu eta aurrerratu da". Hona hemen "Zeruko Argia" ren 728 zenbakian irakurtzen dena; ale berean Kimu Berri taldeak eskainitako aurreproiektua ikus daiteke.

Estatutoarekiko Errepublikaren garaian dugu adikuntza esankorra: garai hartan hiru entsegu ezberdin egin eta gero Estatuto bat lortu genuen; bai entsegu bakoitzak bai lortutakoak haien erakaspena dituzte.

Nazional eskubidearekiko Lizarrako aurreproiektua federal irtenpundu batetik abiatzen da, hau da, Euskal Herriaren nortasun nazional berezia baieztatuz Espainiar Estatuaren nazionalitate eta eskualdeen arteko pakto bat proposatzen du. Delako Estatutoa epe bat baizik ez dela argi eta garbi esaten da. Denok dakigunez, Foruen esannahia, abertzaleentzat bederen, euskaldunen politik askatasuna da eta espainiar boterearekin akordioak egiteko gaitasun osoa suposatzen du. Irtenpundu honi dagokionez, Lizarrako Estatutoak Zentral Botereari onartzen dizkion ahalmenak Euskaldun Erakundeak emandakotzat jotzen dira. Dударik ez Estatuto honen egi-leek esukaldun soberenia ezartzen dute oinarritzat eta hortik abiatutako Zentral Estatuari federal batasunaren baldintzak ipintzen dizkiote. Hau, noski, Lizarrako Estatutoaren ezaugarri eta berezitasun handiena, dugu, guretzat eredu-garria eta esankorra.

1933.an botazioaren bidez herriak onartu zuen Aurreproiektua, aldiz, oso irtenpundu ezberdinetik zetorkigun: hemen Espainiar Konstituzioaren arabera eratutako Estatutoa eta Konstituzio hon-tan Espainia "Ezin zatitukakotzat" eta "osotzat" jotzen da. Autonomiarekiko honek esan nahi du Espainiar batasunaren barnean sar zitekeen erregionalizazioa gure libertadeen muga izan beharko zela. Gainera, berez Hego Euskal Herrian soilki kokatzen zuten Estatutoa hontan boterearen azken funtsa Espainiar Korteetan zetzan eta autonomiaren arloa aski murrizten zen. 1936.ko Estatutoak bide berberari darrio: Espainiar Korteetan azkenik onartua, Euskal Gobernuaren legal zilegitasuna Estatutoa hontan finkatzen da. Baina Zentral Botereak azken hitza zuela autonomia oraindik gehiago laburtu zitzaigun. Foral berrezartzearen aipamena ezabatutik, Nafarroa sar zedin nahia eta hauzibide suntu-situri, hiru probintziako Euzkadi gizarajo eta zirtzil horrek ekonomia-arekiko, polizia-arekiko eta justizia-arekiko zituen botereak joanak ikusi zituen. Egiaz,

herriko plaza

GAURREGUNGO ESTATUTO BAT

BELTZA

guretzat, abertzaleentzat, gerla garaiko Euskal Gobernuak zuen (eta duen) itzala ez datorkio holako Estatuto xumearen-gandik. Ez dugu Gipuzkoa eta Bizkaian faxismoa garaitu eta gero, aginte erakunde autonomoak euskaldunok sortu eta gero, emana izan zela Estatuto hori ahaztu behar: gerlari zegokionez zabalki hartutako boterearengandik, Estatutoak utzita-

ko baino guztiz handiago alegia, datorkio Euskal Gobernuari guretzat duen esan nahia.

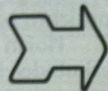
Nazionalki Lizarrakoa eredutzat har dezakegula eta 1936.koari zentralist kiratsa zeriola baieztatu daiteke. Gure hizkuntza gure nazionalitatearen ezaugarri nabariena denez gero, euskararekiko egonmoldeak aztertu behar dira delako Estatutoetan: Lizarrako Aurreproiektuak euskarari lehentasuna ematen zion tratamendu bat eskaintzen zuen, lehenik elebitasuna Hego Euskal Herri osoan zabaltzen zuela. Alderantziz, 1933.ko eta batez ere 1936.ko Estatuak erabiltze guztiz diglosiko ematen diote hizkuntzaren arazari: erdal eskualdeetan ez da ezer proposatzen, eta euskal eskualdeetan eratzten den sistema bilinguek euskararen eskubi-deak ahultzen ditu.

Azter ditzagun orain demokraziari buruzko erabakiak Estatutoetan. Hemen aipatuko duguna Estatutoa moldatzeko eta onartzeko bideari dagokio soilki: nazional eta sozial eskubidearekiko arloak ez dira ikutuko.

Lizarrako aurreproiektuan eginbide osoaren ardatza eta nagusiak Udalak ziren haien artean eztabaidatua eta haiek onartua izango zen Estatutoa, herriaren boz-keta zuzenaren beharrik gabe. Are eta gehiago, Estatutoak proposatzen zuen Euskal Parlamentoa hautatzeko Euskal Herri-tik kanpoan jaiotakoak eta gurean hamar urte bederen eramaten ez zuten etorkinek ez lukete bozarik emateko eskubiderik izango. Ikuspundu hauk garai hartako ingurune politikoaren barrenean ikertu eta ulertu behar dira. Nazionalistek eta karlistek, elkar bat eginak, haien lehentasuna begiratu eta bermatu nahi zuten; udal-ete gehienak bereak zituztela (hiri nagusiak ezik) nahiago zuten hiri nagusietako proletargoaren ahalmen politikoa guttitzea ez dugu etorkin gehienak langileak zirela ahaztu behar). Udalei lehentasuna emanez manipulazio politiko bat baizik ez zutene-giten, demokrazia zuzenari uko eginaz.

Esandako jarrerak ez zuen lehen aipatu-tako izpiritu abertzalearekin zer ikusi handirik: oster, karlistek eta nazionalis-tek garai hartan zeramakiten helburu anti-iraultzailei araberatuak ziren.

1933.ko Estatutoan Udaletxeen egin-kizuna biziki murrizten da. Lehenengo urratsetan Komisio batek idatzitako aurreproiektua Udalek onartu behar zuten, bainan gero oroen bozketaren bidez onar-



tua izan beharko zen Estatutoa. Ondorioz, herriagan zetzan Estatutoaren zilegitasuna. Berdin, Euskal Parlamentoa hautatzeko oroen bozketa zen eginbide nagusia. Duda izpirik ez, zentzu demokratikoki dagokionez Estatuto hau Lizarrakoena baino aurrerakoiagoa zen. Ingurune politikoak ikertzen badugu ulergarria bilakatzen zaigu aldaketa hau' karlistekin zubiak mozturik nazionalista aurrekoienek eta demokratek PNVren itsasontzia Errepublikarekin elkartasunaruntz zeramaten. Eta Udalen lehentasunak posibilitatzen zituen maratila eta maltzurkerien bidez karlistek Nafarroa Euzkaditik aldentu zuten, Estatutotik kanpoan utzi bait zuten. Berriz, beste hiru probintzietan herriak baietza eman zion Estatutoari.

Zer erakaspen dakarkigu egindako ikerketak? Lehendik euskal askatasunari eta nortasunari dagokion jarrera abertzaleena federala izan beharko lukeela. Gero, oroen demokrazia zuzenaren bidez asmatutako eginbidea ez dela soilki zuzenena izango, egokorra baino ere: zeren herriaren gain eta zuzenki gure askatasuna uzten ba dugu. Udaletan eta beste erakundetan izango liratekeen maratilik eta ustelkeriak baztertuko bait ditugu.

Bainan beste erakaspen nagusi bat atera genezake: hau da, ingurune politikoak baldintzen gaituela eta Estatuarekiko eginbidea markatzen duela.

Gaurregun nahi dugun Estatutoa autodeterminazioaren baldintzak sortuko dituen izan behar da. Hau da: guk geuk euskal independentzia nahi dugu, bainan independentziaren bidean egon daitekeen Estatutoaren epea independentistak ez diren euskaldunekin eta espainiarrekin elkar ulertze bat bezala onar dezakegu. Estatutoa, orduan, epetzat jotzen dugu, bainan epearen azkenean zerbait oso konkretua ezartzen dugula: autodeterminazioa, libertadean eta jakintzan egingo den bozketa baten bidez. Hau lortzeko Estatutoaren legal babesarenpean Euskal Biltzarre Nagusiak eta Euskal Gobernu Probisionalak menperakeriaren ondorioak eta alienazioak ezabatu eta libertadearen baldintzak ezarriko dituzte.

Hortarako, euskarekiko eta gure nazional nortasunarekiko Lizarrak markatu zuen hildoari jarraituko diote; demokraziari buruz, 1933.koari; eta Estatutoa gaurregungo egoerari egokitzeko sozialismoruntz abiatuko da Euskal Boterearen egin-kizuna. Bai abertzale arloan eta euskal gizartearen proletarioak bere lehentasuna ongi erakutsi eta finkatu du: askatasuna lortzeko dugun eskubidearen adierazpen nagusia burruka baldin badugu, Estatutoaren gaurkotasunak sozialismoruntz abia gaitzela eskatzen digula nabari da. Hego Euskal Herriko sozial aldakuntzari dagokion bezala, sozialista izango den Estatutoa izango da bizikorra izango den aurre-projekto bakarra.

Holan ulerturik, autodeterminatzeko eskubidea libreki baliatzeakoeta pairaturiko

desnazionalakuntza eta menperatasuna ezabatzeko epe bat bezala, hona hemen Estatuto askatzaile honek aitortu beharko lukeena:

— Euskal Herria nazio bat bezala, bere etorkizunari buruz erabakitzekeo libertade osoa duen herri jator bat bezala.

— Euskal arazoari buruz erabakitzekeo askatasun osoa lor dezagun epetzat jotzen dela Estatutoaren unea.

— Autodeterminazioaren bidez independentzia hautatzen baldin badugu, gure

borondate hau azken hitza izango zela eta osoki errespetatua.

Bainan gaurko egoera politikoan hola baldintzak eta esandako ispiritu federal, demokrata eta sozialista izango dituen Estatuto bat eska ote liteke? Legaldari jarraituz, ez. Ezin genezake Espainiar Korteetan holako aurreproiektu bat egikorki aurkeztu. Gauzak dauden bezala frankist-kumeak nagusi eta oposizioa apalduta, onartuko den Konstituzioak Espainia ezin-zatitua, bata eta osoa goretsiko du, eta edozein Estatutoren eskaera erregionalizazioaren mailan mugaturik geldituko da. Espainiar Estatua honenbeste kemenekin sortu zuen burgesiak ez du haien langileen eta emaitzen merkatua hautsi nahi. Gaurkotasunak sasi-demokrazia eta erregionalizazioa ezkatzen dizkiolarik, aldakuntza hauk onartuko ditu, bainan gehiago ez. Zentzu berean, euskaldun nazional burgesiak eta sozialerreformist alderdiek joku hori onartuko dute. Hots, Korteetan eta espainiar legalitatearen pean onartuko den Estatutoaren aurreproiektua erregionalizazioaren bidetik abiatuko da, eta sozialki ez du burgesia-
ren erresuma zalantzan ezarriko duen proposamenik onartuko. Lizarrako aurreproiektuaren eta 1933.ko Estatutoaren akatsak elkartuko ditu eta bere erreformismoa nabari izango dateke herriaren aurrean. Herriak gaur daukan kontzientzia, mailaren azpian geldituko da eta hau nabariki.

Federal izango zen aurreproiekturik ez du sistemak onartuko; berdin, iraultzaile (sozialki iraultzaile) izango zen eskaerarik ere ez. Horrexengatik, federal izan litekeen Estatuto bakarra haustearen arloan aurki genezakeela esan behar da. Hauste hau ez da soilki "demokratikoa" izango: burgeszale alderdi guziekin erregimenaren jokua onartzeaz (nahiaz edo beharrez), sozial haustea, sozial iraultza, bilakatzen zaigu posible den hauste bakarra. Hots, gure Estatutoaren bidez lor nahi dugun elkar ulertze federala, espainiar eta euskaldun iraultzaileen arteko akordio bat bilakatzen zaigu.

Federal proiektua soziaismoz horniturik da euskal langile klaseari dagokion proiektu egikor bakarra. Eta azken funtsean gure internazionalismoaren arloan ikus dezakegu aurreproiektu hau. Hona hemen etorkinen eskubideak guttitzten dituen edozein aurreproiektua zergatik desegokitzat jo behar dugun: internazionalismoaren lehengo maila Hego Euskal Herrian arkitzen da, eta etorkinak eta jatorrizkoak kontraezarri eta etsaitu litzakeen proiekturik ezin dezakegu onar. Burruka-
ren bidez eta anaitasunaren bidez lortzen ari den etorkinen txertatzea Estatutoaren epean erreztu behar da, eta ez eragotzi. Eskubide berdinak beharko ditugu, desnazionalakuntzaren eta menperakeriaren atarnak anaitasunaz ezabatu ditzagun.

sloganak eta eguneroko praxia

Slogan artean bizi gara aspaldi honetan. Mila sloganen zaparrada ari gara jaisten: pegatinak, txartelak, kartelak, anuntzioak, ikurriña, etab. euskaraz egitea eta Euskal Herria egitera gonbidatzen gaituzte edonun eta noiznahi. Bestalde, kaleko manifestapenak ere ugaltzen ari dira aspaldiko partez. Badirudi egoera larderiakoi baten aldatzea nahi genukeela, eta hor gabilta zalapartaka, oihuka eta deihadarka askotan.

Gure herri giroaren aurrean, kezka bat dut itsatsia hondo-hondoa: gure eguneroko bizitza eta praxia kalean darabiltzagun slogan horiekin ados ote dago? Nik neuk baditut neure dudak eta zalantzak. Izan ere, gauza asko eta xelebreak ikusten dira gure artean (gauza asko ikusteko jaioak gara nonbait).

Bada jendea, esate baterako ikastolan eta ikastolaren inguruan dabilena eta gero etxean eta lagunartean euskaraz egiten ez duena. Badira euskaraz jakin eta ia beti erdaraz mintzatzen direnak, eta hori euskaldunen artean, hots, inolako atxakiarik ez dagoen tokietan. Gure ikastola inguruko giroa nahiko eskasa da benetan. Eta ikastola bezala, beste erakunde eta herri mugimendu asko sar genitzake kritika honen arragoan.

Egia esan, gisa hortako jokabideek neure onetik ateratzen naute eta bada ordua horrelako posturak eta horrelako

jendea gogorki salatzen hasteko, gogorki eta etengabe gainera. Bestela, ez goaz ino-
ra.

Nik ezin dut sinetsi, gauza errazentan amor ematen duenak (eta euskaldunen artean euskaraz egitea gauza erraza da gaur) bestelakoetan gauza handirik egin dezakeenik. Farregurea ere ematen dit (?) zenbait eztabaida pedante eta ideologikok horrelako gauza simpletan huts egiten dugun bitartean. Tragikomedia handiegia da, inondik ere, iraultza orokorra eta Euskadiren askatasuna ahobetea aldarrikatzen dugun bitartean, zenbait gauza elementaletan ikusten den zabarkeria.

Herrigintzak, serioa izango bada, giza etika bat eskatzen du eta etika horrek gure eguneroko bizitza osoa harrapatzen du, bai kalekoa eta bai etxe barrukoa.

Sloganak eta eguneroko bizitza lotzen hasi beharrean gaude. Bestela, arpa jotzen gabilta. Eta okerrera beste hau da: luzaro horrela jarraitzen bagara, gure herrigintza ez dela sinesgarri gertatuko.

Tragadera handiak behar dira noski (eta ni ez naiz elefantea) zenbait gauza ikusi eta isilean irensteko. Bada ordua gure arteko hainbeste jokaera txepel kupidarik gabe salatzeke. Hori ere etikaren eskakizuna da.

Herrigintzak seriotasun minimo bat eskatzen du. Horixe da guztia.●

JOXE LIZARRALDE



BURGESAK ETA EUSKARA

Euskal burgesia bi aldiz gertatzen da euskararen etsai. Lehenengo, sinple ta soil, etsai delako, denok dakigun zentzuan. Eta bigarren, euskara burgesiarekin asoziatzen delako ere, euskararen etsai gertatzen ari da burgesia baskoa.

Euskara burgesiarekin asoziatzea, bidegabeko da, baina ez itxuragabeko. Gerra aurrean asoziazio hori eginarazten zuena, "lau deitura garbiko baskoen" ideologia hiritarra zen, sasi-baserritarra. Eta orain, ideologia hori pasea edo, hobe disimulatuagoa, daukagularik, eguneroko hamar mila gora-beherak eginarazten du asoziazio berbera.

Begira: Franco hil zen eta nik ez dakit zenbait aldizkari sortu diren harrez gero Euskadin. PUNTO Y HORA, GARAIA, BERRIAK... Laster EGIN egingo da. Egia esateko, ni poztu egiten naiz. Uste dut, Euskadik ez duela biderik holakoxe prentsa gabe. Beraz, horiek ateratzeko Jesukristoren milioiak bildu omen dira, eta ni poztu egiten naiz.

Amorrazten nauena, da, horiek denak etortzen zaizkigula beti esanez, euskararen alde ez dakit zer egingo dutela eta hori eta zera, dena oso polita. Gero ez dute ezer egiten. Eta normala iruditzen zait ezer ez egitea. Horien konpezioak ongi erakusten bait du, puntatik puntaraino, han euskara so-brante dagoela, eta erruki txar batez baka-
rrik sartu dela, aurpegia salbatzeko ere. Kritika asko egiten zaie, euskara guti dakartela-ko. Nik nahiago nuke batere ekarriko ez balute. Gutien-gutien ez periodismo bat egingo lukete orduan, hainbeste partxe itsusi gabe. Gure situazioa horixe baldin bada, erdipurdikeria eta gezurra baino hobe dugu gauza on bat, erdara soilean bada ere. Bestela, guziz bestelako konpezioz bururatu beharko ditugu periodikoak, euskaraz eta erdaraz, benetan elebitako.

Batek galdetzen du, nondik nora sortu diren milioiak hain erraz, hainbeste erdal aldizkari bat-batean bizteko (jakina, euskararen alde). Hor daude, ba, Z. ARGIA, ANATASUNA... Aspaldian ari dira lanean. Eta milioirik ez bide zaie hain erraz inguratu eta ez inguratzen. Milioiak (euskararen alde, jakina) errazago soltatzen dituzte burgesek, Alderdiek, taldeek, beste akdizkari horietako euskararen alde... Bi euskara dago, nonbait.

Bai, ba, bi euskara dago: euskara bat, beti bezain gaizki oradaindua orain ere eta bestea, erdalaldizkaritako enplastoa. Bat euskara da eta bestea euskara politikoa (amaginarreba "ama politiko" den moduan).●

JOXE AZURMENDI

ON KOSME KEZKATI TA URDURI

On Kos.- Ikusten dituk, Jokin, gure Elizetako Torreak? Aintzinan, herriko etxe guzien gainetik nabarmenduaz, bizi-kiro jotzen ziaten kukurruku. Gaur, etxe luze eta lantegietako tximini artean, moztuta bezala, erdi itoak ziruditek.

Jok.- Irudi polita, On Kosme. Lehen, Torre luzeak, herriaren gainetikako nagusitasuna agertzen zuen: Eliza goian eta Herria behean. Azken urteotan, goruntz jo du Herriak eta Elizaren herriagana eragi-na tikiagotu egin da.

On Kos.- Begien aurrean dakustan gauzekin, kezkatu negok, Jokin. Urritu duk Elizan jendea, Mezetatik ihes zegitek gazteak, hutsik zegok Apaiztegia. Gaur, Eliz barnean bizi den jendea, urduri, ikaraz bizi dela esango niake, eta izututa gatzten: "Fedeak badu gerorik"?

Gure herri tikietan ere, gero eta urriago duk apaizen zeregina. Sasoi batean, guzira, Apaiza behar ziaten Herriko jendeek: Testamentuak egiteko. Abo-gadu, Lege Gizon eta Notarioagana joateko. Senitarteko iskanbiletan pakeak egiteko. Kartatxoren bat izkiriatzeko. Gaur? Futbol zelaian zakur batek bezain palta gutxi egiten ziogu gauza hoietan jendeari.

Jo.- Hortatik datozkitzu zorigaitzak, On Kosme. Bukatu ziren txerri erragaliak; odolki, xolomo eta lukainak hauzoan gelditzen dira; oilaskoak ez dute kukurru-rik jotzen Erretor-etxean. On Kosme giza-rajoa, gogorra gerta zaizu gero zahartza-roan...

On Kos.- Gaur ez negok txantxetara-ko. Larrituta bezala, Kasildaren arkakoso guziak neregana etorrita, kisk eta kask ne-re gorputzean jardungo balira bezala, ezin diat kendu nere burutik galdera hura: Fe-deak badu gerorik?

Jok.- Baina, On Kosme, zer delata bihotz goibel, pozik egon beharrean? Apaizok jauntxo ez izateak, alaitu behar

gaitu. Gure Eliz Torreen gainetik, nagusi-tu badira herriko etxe ta lantegiak eta apaizoi moztu gandorra eta apalago bi-hurtu herriaren erdian, ALLELLUYA, On Kosme. Giza eta Herri bizitzak indarra hartu duen ezaugarria duzu hori: Herria ez dela lehen bezain asto; badezakeala Herriak gu gabe, bere arazoak erabaki; aintzinat doala gure herri arrunta. Hori guzia behar zaigu izan pozgarri. Kristoga-tik ziona Juan Bataiatzaileak: Komeni da Hori haunditu eta ni tikitzea.

On Kos.- Bai, barru guzia minberatu-ta, lehertzeko zorian jartzen zitzaidan ho-rrelako zerbaite entzuterakoan: Guardizi-bil eta Apaizek agintzen diate Herrietan. Horrelako birao izigarria entzun baino, mila aldis nahiago nere amuna dipuntak ematen zidan "Azeite Rizino"tik litro ter-di hartu. Guardizibilekin gonbaratu? Je-sus...Jesus...

Baina, zerrama eta zerrikumea, biak dituk zerri. Batetik bestera ordea, baze-gok alde. Tartekorik ez al duk? Lehen dena gu eta orain zakurraren ez-tula be-zain huts. Utziek apaizei eta hel Elizaren bizikerari: Lehen triunfalismo haundian. Gotzaien Agintaritzaz zorrotz batean, mo-ral eta dogma aldetik ziurtasun osoan. Ez-tabaidarik gabeko Eliza, txalo eta gora-kako Eliza.

Jo.- Zorioneko zerriak. Beste gon-barantza fiñagorik ez al duzu? Edota, be-netan oraindik aintzinako zerri erregalitan egiten al duzu amets? Gatozen harira. Zer Eliz nahi duzu? Konstantinoren ondorengo txalo eta gorakako Eliza, Herrietako Gobernamenduengandik laguntza, ohorea, dirua jasotzen zuen Eliza, edota Katakun-betako Eliza, apal-apalik gordeta, ixilean bizi izan zen Eliza? Zer ohea? Diruaz, po-litikaz eta kulturaz indar duten taldekoe-kin lotutako Eliza, ala Herriaren erdian, Kristoren antzera. Herriagana makurtuta

herri zerbitzu apalean bizi den Eliza? Zer duzu hobe? Salbameneko gaurko ilunpea, ala lehengo nahi ta nahiezko argitasun er-di faltsoa? Zer hobe? Gaurko askatasuna, ala lehengo dogmatismoa?

On Kos.- Bai, Jokin, Kristo jainko izanik, bere garaiko Isralgo Herriarekin be-zurmamitu huan. Gaurko Elizak gaurko munduarekin era berean elkartu eta en-karnatu behar dik. Hori Elizak ez egiteko-tan, Kristoren gizon egitea ukatzea huke. Kristori begiratuta, guk ere Eliza berri-ta behar diagu eta Pedrorrekin batera Ja-nari esan: Zu utzita, nora joango gara?

Jok.- Herri bereko historarekin ma-mitu eta batu behar du Elizak. Herri ba-koitzten lekuko Eliza egiten saia behar du-gu, ukatu gabetanik ordea herri guziekin duen Elkartea.

On Kos.- Euskal esnatze bizi batean bizi gaituk. Bazetozkidak bai galderak ene burura: Esnatze hau sakona ala arina da? Une batekoa? Iraunkorra? Gure Herriaren zapaltzaile izan dela Eliza entzun izan diat behin baino gehiagotan. Asko eta as-ko egin dutela Elizako apaiz eta sekula-rrek Euskadiren alde, azken urte hauetan, ez zegok inolaz ukatzerik. Lehengo hu-tsuneai begiratzeko, orain duk garaia Eliza-ko Ikastetxe eta erakundeetan gure He-rriko usuario, hizkuntza eta kultura sartze-ko. Liturjia hitzaldiak eta Jainko hitza ge-ro eta gehiago herri muinean bihurtzeko. Bazegok zer eginga. Ta ez diagu ahaztu behar lekuko Eliza ez dena, ez dela izan-go mundu guziko senidetasuna aitortuko duen Eliza.●

AROSTEGI

**aurrezki kutxa
ziurtasuna
eta geroa**



**CAJA DE AHORROS
MUNICIPAL
DE PAMPLONA**

ERLIJIO ALA KANIBALISMO?

Erljioak zer diren, zeharo esplikatut diguten "teoriak", asko dira. Halare, misterio asko ezkutatzen digute oraindik erlijioek, zeharo esplikatu eta gero ere. Misterio harrigarrienetako bat giza sakrifizioak dira.

Nahiko misterio da abere jenero artean, gizonak nola gizonik hiltzen duen. Ez otsoak otsorik hiltzen, gizonak elkar hiltzen duten bezala. Hori ez da obserbazio moralik, biologiko soil da. Gizona, gizon hiltzea ofizio bihurtzeraino, ailegatu da. Gizona, jainkoari giza bizitza sakrifikatzeraino ailegatu da. Askatasunaren edo justiziaren izenean elkar hiltzea korriente da gizonaren historian. Eta konpreni ezinezko fenomeno da, zer meka-

nismo biologiko edo psikologiko den, elkar hiltzera daraman gizonaren hori.

Hain zuzen, erlijioen historiako kapitulurik harrigarri eta bilduragarriena dugu giza sakrifizioena. Eta erlijio ezberdinen artean, aztekak izan ditugun nagusi, dirudenez, giza bizitzak sakrifikatzen.

Etnologoez mito eta teogonia miresgarriak azaldu ohi zizkiguten, kasi poetikoak, azteken giza sakrifizioen esanahia eta arrazoia esplikatzeko. Aztekak ikaragarriko bildurrez bizi omen ziren beti, eguzkia bat-batean hil egingo zitzaizela (eguzkia jainko zuten). Eta hil ez zedin, odol bero eta berririk izan zezan, gizonak sakrifikatzen omen zizkioten.

Mito guziak desmitologizatzeko egunetan bizi gara. M. Harnerek bestelako teoria bat azaldu digu orain American Ethnologist aldizkarian.

Harnerek dionez, azteken giza sakrifizioetarako arrazoia guziz materialista zen: gosea. Haragi falta.

Baratzekariak, ale eta fruituak bakarrik ezagutzen zituen azteken sukaldeak. Egaztiren batzu ere bai. Etxe abere haundirik, ordea, ez zuten ezagutzen. Eta, horregatik, albumina falta zitzaien. Bestalde, kronistek adierazia da, Mexikok izugarriko goseak pasatzen zituela.

Bernal Diazek dioskunez, Hernan Cortesekin joan bait zen hori, 1521 aldera berak ikusia da, aztekek ingurutako herrietan jendea preso harrapatzen zutela, gero bapo mantendu, gizendu eta jainkoei sakrifikatzen. Hilketa egin, zeremonia haundi batez egiten zen, piramide baten puntan. Odola eta bihotza jainkoei eskaintzen zitzaien (hots, apezak jaten eta edaten zituen). Gorputza piramidetik behera herriari botatzen zitzaion. Herriak, besoak eta izarrak ebaki eta, tomate eta piper saltsatan gozaturik, jan egiten zituen sakrifikatuaren izar besoak. Torsoa Zooteigiko basapiztiei botatzen zitzaion. Aztekek honela 250 mila inguru hiltzen zituztela urteoro, ateratzen da kontu. Populazio guziari begira, ehuneko 1 inguru sakrifikatzen-jaten zuten urteoro...

Benetan zoragarri da azteken historia, antzinako historia gehien modura (gizonaren espilu zoragarria). Misterioz beteta bait dago (espilu krudela). Hain zuzen, egungo gizonaren misterioz beteta. Azteka, hori bait da kontua: gizona den abere amorratuak, zein ideologiaren bidez praktikatzeko ote duen gaur, behinola erlijio eta kanibalismo nahasketa. Piska bat, bere fedea espresatzeko; beste piska bat, bere albumina falta konpentsatzeko soil, Sinestuta bait gaude, lehengo berela gaurko gizona. Abere hutsa.

LAZKANO MENDIZABAL



OIHUTXOAK

ARANTZAZU, PENTSAREN

Bai, orainoan, Arantzazu Pentsamendi bilakatu zaigu.

Ikusi berriak ditugun iskanbila haundiak pasa eta gero goazen bakardadera.

Hemen gertakizun garrantzitsuen zai gaudenok, itsumustuka eta burugaldurik joka ez dezagun, goazen arnasa eta argitasuna hartzera.

Gure Herria ondamentitik urrundu eta bere egiazko zorian bidera eramaten ahalegindu behar dugunok, goazen elkarrekin egun batzuetarako pentsaketa sakanetan sartzera.

Guzi hori topatuko dugu aurtengo Aste Santuz Arantzazun.

Astelen, Astearte eta Asteazken Santuz, honako gai hau izanen dugu eskuartean: "EBANJELIOA ETA POLITIKA GAURKO EUSKALHERRIAN". Paulo Agirrebaltzategi eta A. Agirretxe izango ditugu han gure pentsaketen laguntzaile. Bai herri txiki mailan, bai herrialde mailan eta bai Aberri osoaren mailan gaur politikagintzan dabilzan fededun guzientzat argibide zuzen eta jarraigarriak emango ahal dizkigute! Engainukeriaz nahiko asperririk gaudenok horren beharrean bai gaude.

Denboraz urri dabilzan fededunek

Ostegun Santutik Ostiral Santurainok. Gau Bijilia har dezakete Arantzazurako. Gau osoa hauxe izango da: pentsaketa, azterketa, otoitzaldia eta elkarriketa. Gaiak: "EUSKAL HERRIKO GARIZUMA LUZEA" (Agirrebaltzategi) eta "ANAIARTEKO ELIZKERA BERRIA" (Agirretxe). Gau Bijilia hau "kristau herriaren komunitateetan" dihardutenentzat izango da batez ere.

Azkenik... Ostegun, Ostiral eta Larunbat Santuz beste pentsaketa saioak egingen dira Arantzazun, kristau fedearen argitara gaurko Euskal Herriaren egoera eta kinka biziz aztertu eta kristau jokaraz leporatu nahi dutenentzat.

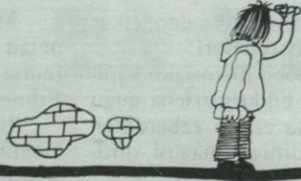
Arantzazuko Pentsamendian jardunaldi horietan partaide izan nahi dutenek hotsegin bezate aurretik bertara, honako urrutizkin honetara deituaz: 78 13 15

Gure Herriaren egiazko Askatasuna benetan egin nahi dugunok, Egiaeren eta Zuzentasunaren bideak nondik norakoak diren ikusi beharra dadukagu. Edozein haizedurak eraman ez gaitzan.

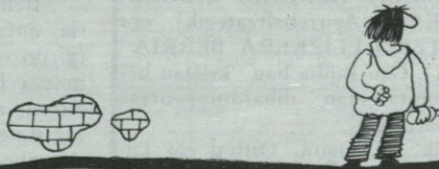
Aberriaren Eguna baino lehen, Pentsamendi haretan elkarriketatu gaitzela, Askatzaile haundiena den Jesuskitoren ondoan.

ANAIA

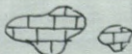
hormasprayko



DEIA



#EIA



OLPIAAYKO

ZAHARRAK INPERIO ETA BERRIAK

Azken artikuluan munduko ekonomia-
ren egoeraz mintzatu nintzen eta gaur
jarraitzea noakizue gai berarekin, baina
Bretaina Handian zentratutik.

Eguno Europako Merkatu Batuko
estatutik aberatsena zena orain dela ho-
geitamar urte arte, orain egunetik egunera
bere poderioa galtzen ari da nahiz munduko
estatu kapitalista guztien laguntza eduki
erorketa hori ez dadin gerta.

Ingalaterrarentzat joanak dira ikatz
mehatzak munduko rentableenak ziren ga-
raiak. Berdin industriako aurreramenak
Ingalaterran asmatzen ziren garaiak.

Egun, ikatza erabat garestitzen ari da eta,
beraz, prezioen altxaketa izatekoak dira
zeren eta bestela ez baita posible inbentario
berririk egitea eta mehatzarrien alokairuak
igotzea.

Elektrizitatearen prezioak ere igotze-
koak dira, ehuneko 15 izango da beraz.
Jendeak telebisioko guttiago ikusi beharko
gauean. Prezio igoketa honen arrazoia
ikatzaren prezioa ehuneko 15 igotzea da,
zentral elektriko gehienak ikatzarekin
funtzionatzen baitute.

Beraz, prezio guztiak kontuan har-
tzen baditugu aurtengo inflazioa ehuneko
16,5en bat izango da, alokairuak, berriz,
ehuneko 6/7 bakarrik igo dira, langile-
riaren errenta reala galduaz, nahiz beste
zenbait konpensazio fiskal ezarri alokai-
ru errealek ez zitezen gehiegi erori.

Langaberia ere oraindik gehitzen ari
da. Azken hiru hilabetetan ere hamaika
mila langile lantokietatik kanpo geratu di-
ra. Langile hauei aurten ikasketak buka-
tzen dituzten ikasleek ere erantsi behar
zaizkie, hauek lana topatzea oso zaila iz-
aten baitute. Azken zifrak diotenez, egun
lanik gabe ia milioi eta erdi langile dira,
hortik aparte langabezi estalia dagoelarik.

Egoera inflazionista honekin buka-
tzeko asmoz, sindikatuak, hirugarren ur-
tez "kontrakto sozial" izenpetzea nahi
dute, beti bezala langileriaren kalte direla-
rik. Baina hortarako eta langileriaren
errenta reala gehiago ez dadin jaitxi, pre-
zioen kontrola, gobernuak berak onartu
baitu entresa nazionalizatuen produk-
tuen prezioak igotzea.

Atzerriko balantza komertziala era-
bat defizitarioa dauka, konpontzeko po-
bilitate gutxiarekin oraingoz gainera. Ba-
lantza hau konpontzeko libra esterlinaren
balioari behera joaten utzi zioten libra ba-
koitzeko bi dolar baino gehiago aldatzen
zirelaik orain dela urte bete eta orain rela-
zio hori 1,72 delarik. Ikusten denez, li-
brak, debaluazio handia eduki du bainan,
halaz ere, atzerriko balantza ez da hobe-
tu. Non dira Bretaina Handiko produktuz
mundu guztiko merkatuak beterik zeuden
garai haiek!

Eguno ingelesaren itxaropena, beren
zulo ekonomiko hortatik irtetzeko, lpar-

Itsasoko petrolio eta gasa dira. Baina
produktu hauen esportazioa ez da hasiko
1980. urte arte, kantitate handietan behin-
tzat. Beste aldetik, ingelesak ez daude
prest kantitate handietan esportatzeko
asmoaz, zeren bildur baitira azkar buka-
tuko ote diren hango petrolio iturriak eta
ez dute nahi independentzi energetikoa az-
kar galtzerik. Hemen Eskoziarrak arrisku
bat izango dira zeren petrolioaren kontrola
berak hartzea nahi baitute, behin inde-
pendentzia lortuz gero.

Inperio zahar honen egunak konta-
tuak daude egungo martxa jarraitzen ba-
du, baina beste inperio bat sortzen eta
indartzen joan zen, lpar Ameriketarra
alegia. Egun, Ameriketarren inperioa de-
segiten ari den neurrian, beste inperialis-
mo bat sortzen ari daigu, Sobietarra In-
perialismo hau iraultza eta internazio-
nalismoaren izenean delarik, noski. Gero
norena?●

B. BAKAIKOA



NORK KUKURRUKU!!!

OLLARRAK

OLLOTEGIAN?

Ez. FAGOR'ek

sukaldian

Transportes **azkar** s. a.

ERAMAN - EKARRIAK, KAMIOI AUNDIAK

Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donostitik egunero:

Iruña, Bilbo, Gasteiz, Alicante, Elche, Elda, Murcia,
Cartagena, Granada, Almería, Santander, Valladolid,
Zamora, Palencia, Salamanca.

Astean Irutan:

Malaga, Sevilla, Jerez de la Frontera, Cadiz, Lugo,
Coruña, Orense eta Vigora joan etorriak.

Hernanirako bide nagusian, ERGOBIA auzoan, DONOSTIAN.

Urrutizkiñak: 552650 - 552654

Apartado 1381

EUSKAL AUTONOMI ESTATU BERRIRAKO AURREPROJEKTUAREN AURKEZPENA

Martxoaren 18an, Kimuberri deritzan taldeak "Euskal Autonomi Estatuto Berrirako Aurreproiektua" aurkeztu zuen, Bergaran eraturiko kaze-taurre batetan.

Kazetaurreko honetan, Kimuberri taldeko partaideek berek aurkeztu zuten harako aurreproiektua. Azaltzerik izan ez zuen Patxi Zabalaeta izan ezik, bertara ziren A. Ibarguren, Paulo Iztueta, Gurutz Jauregi, Xabier Kintana, Jose Luis Lizundia, Luis M. Mujika, Imanol Otegi, Jabier Palacios J. Saiz Calderon eta Gilermo Garzia Lekunza. Denak zein baino zein eza-gunagoak Hego Euskal Herriko lau herrialdetan barreiatuak, eta lege, ekono-mi, kultur, administralgo nahiz linguistikaz arras ihardunak.

Bitarteko Estatutua

Sortzaile taldeak esan bezala, aurkez-tu den aurreproiektu hau bitarteko esta-tutu bat da, oinarritzko, zabal eta zenbait puntutan nahiko abstrakto.

Berau burutu ahal izateko, Euskal Herriak orain arte ezagutu izan dituen es-tatutu mota guztiak aztertu izan dira, bai eta Aragoi, Galizia, Catalunya eta Valen-ciakoak ere. Orobat antzinako euskal fo-ruak, mendebaleko konstituzio liberalak, sozialista sobietarrak, eta oraintsuko Por-tugal, Cuba. Corea eta Jugoslaviako espe-rrientziak ere.

Taldea osatzen duten hamaika partai-deek hiru hilabete behar izan dute aurre-proiektuko 58 artikulua zehazteko, eta berek azpimarratu zuten: Ez da ezer batpatean, espantaneoki, egin, lerroz le-rra eta hitzez hitz miatu baizik.

Idea, KAS-en alternatibaren ondotik sorturikoa da, sozialista abertzale ikuspe-gi batez. Hala ere, Kimuberri taldeko

partaideek ez dute inongo edota inoren ordezkariarik, eta ezta ezin alderdiren ere. Izan ere, berek aitortu bezala: Estatutu hau ez dela sozialista bistan da. Ez dugu jarrera maximalistatik egin nahi izan, ahalik eta posibilitatena baizik.

Etniaren garrantzia

Estatutua, Euskal Herriaren etnia ikuspegi batez hasten da, zazpi herrialde historikoak kontutan hartuz (praktikan lau, noski), hizkuntzaren garrantzia azpi-marratuz eta euskal nazioak bere burujar-betasunerako duen eskubidea agerteraziz.

Hizkuntzari buruz, berehala nabar-mentzen da, euskararekiko kapitulua, ekono-mi, lege eta bestelakoak baino lan-duago dagoela. Azken hau, negoziatio bitartez, gero desarrolatu behar izango diren hildo orokor batzuz azaltzen diren artean, euskararekikoa, ordea, arautegi ze-hatz batez proposatzen da. Honen arra-zoia, egoerak eskatzen duen urjentzian oi-narri daiteke.

Zentzu honetaz, euskal estatuturik lan-duena da, euskararen legekidetasuna Eus-kal Herri guztirako proposatuz, eta eus-kalduntzeak behar lukeen prozedura ze-haztuz.

Biltzarre Nagusia

Legegintzarako boterea Biltzarre Na-gusiari dagokio. Biltzarre Nagusi hau 166 ordezkari osatuko dute. 80, 25.000 hau-tesletako zirkunskripzioetatik bana auka-ratuz, beste 80ak, Araba, Bizkaia, Gipuz-koa eta Nafarroa herrialdeetatik hogeina izendaturik.

Sindikato, kultur eta ekono-mi elkar-teak beren ordezkari izango lukete Go-bernuan. Langileek, biztanle diren alde-tik, beren ordezkari izango izango izan-gaiteke Biltzarre Nagusian, eta sindikatoen presentzia, berriz, erakunde bezala.

Horrez gainera, egundoko garrantzia ematen zaio botere lokalari, herrietako komunitateak beren ordezkari izango izango dituzten izaki kolektibo batzuek diren aldetik, beroien bitartez Herriak ad-ministralgo eta politikan parte hartu ahal dezan.

Sinbologia

Estatutuan zehar, EUSKAL HERRIA izena aipatzen da, EUSKADI zentzuak ez dituen konnotazioak dituen gero. Eus-kal Herriko administralgo hiriburu bezala Iruinea proposatzen da.

Ikurrin ofizial bezala, guztiz onartu den bi-gurutzeduna erabakitzen da, eta abesti ofizial bezala, "Gernikako Arbola" zenekoa hautatu. Ez dira "Eusko Gudari-ak" edo "Euskal Abendaren Ereserki" onartu, lehena ez delako bake girotarako aproposena, eta bestea, berriz, bere kon-fesionalitateaz aparte, alderdi jakineko bati atxikiegia delako edo. Iparragireren kanta ezagunari, ordea, uka ezinezko uni-bertsalismo zentzua dario.

Lan sakonen premia

Estatutu honen aurkezpenak ez zuten prentsaren aldetik harrera handiegirik izan. Gezurra dirudien arren, zortzi eta hamabost egun lehenago, Aberri Egunari buruzko biltzarreak zein Euskal Erakunde Herriarraren azalpenak arrakasta gehiago izan zuten. Estatutu honen aurkezpenean, ordea, kazetari guti agertzeaz gainera, amaitu aurretik atera zen jendea, eta, azke-nik, kasualitatea (?), geratu ziren kazerari guztiek euskaraz zekiten.

Hutsune hau bi zentzutan azter daite-ke. Batetik, azaleko notizia eta zaratsa-ari errazago atxikitzen zaiola: Infantilis-mo politiko batetan murgildurik ari ga-re-la, eta ez direla egiazko lan tekniko eta sa-konak behar bezainbat baliotzen. Beste-tik, estatualistei ez zaiela horrelako estatu-torik komeni, eta azkenik, azken momen-tuan, nor geratuko garen bakarrik, alde-aurretik dakigula.



E.A.H.S.en

BIGARREN ASANBLADA IRUINEAN

Frankist diktaturaren aurka eramandako burrukak kontzientzi iraultzaile egoera bat sortu du. Egoera honen ezaugarria planteamonde ideologiko-politiko nazional eta klasekoa da. Halarik ere, kontzientzi egoera berri hau bultzatu duten burruka motak, bere izatearen arrazoiak izan badira ere, ez dira izan aski antolatzeke. Ondorioz burruka mota hoiek gaur egungo premiei egokituak izan behar dira.

Hau ez da lehengo egokitze saioa eta planteamonde berberaren existentzia—base sozial berberak eskatuz— klandestinitateari zor diogu. Hau guzti hau adierazten digu gaur egunean jasaten dugun prolematikari irtenbide bat eman dion alderdi sozialista iraultzaile hertzaile bakarraren premiak.

Idea hauekin-zabalduz noski hasten da bigarren asanbladaren agiria, lau puntutan zehazten dena: Oinarrizko planteamondeak, Helburuak, Alderdi ta Ekintza lerroa. Haietan azpimarkatzen dute nola kapitalismoaren fase hontan Euskal Herri guztian dinamizatzen ari den klase arteko burrukan proletargoak erakutsi duen bere banguardiazko joera, nahiz eta erakundekiko tresnak aski desarrolatuak ez egon.

Orduan Estatu Sozialista, euskalduna, batua eta independentea izanik helburu nagusia, alderdi iraultzaile bat behar du langileriak. Alderdi hau errealtateak aztertzeke marxismoaz baliatuko da eta nolabait gizartearen islada izan ki demokratikoa izanen da, hots, Asanbladak izanen du hitzik oztenkiena. Alderdi honek Bai Ipar bai Hegoaldean funtzionatu du.

Abian eta ez erortzeko aintzinako okerre-tan nola estatismoa nola burokratismoa-masa lerro bat primatuko da— asanbladetan zehaztu-ta—. Edozein burruka mota baztertu gabe eta masa burrukari hertsiki lotuak sistimaren posibilitate juridiko-politikoak aprobetxatuak izanen dira.

Edozein modutara hilaren 13ko bilera maila praktikotik batean zertan gelditzen den jakiteko, Zabaleta abogaduarengana jo dugu:

Igandean Iruinean egin genuen batzari orokorrean erabaki genuena zera da: gu ere ustez euskal eskerrean edo esker aber-tzearen partidua politikotik batentzat, parti-du politikotik haundi batentzat legokeela tokia, eta orduan erabaki genuena zen partidua horren alde edo partidua hori sor-tzeko gu partidua garenaz gero eginahalak egitea, eta nola? beste partiduekin eta ba-tez ere oraindik partiduetan sarturik ez dagoen jendearekin eginez bide bat, pro-ze-so bat, partidua horren sorrerarako; has-teko badugu dagoeneko iritzi ber-

dina gai hontaz, bai Eusko Sozialistak, hasteko badugu gure borondatea da, li-tzateke ere joatea partidua hontan elkar hartzea gaur egun E.I.A. denarekin eta ba-tez ere K.A.S.en inguruko kontorno gu-ziekin, beste partiduetaz ere hitzegin zen, L.A.I.A. nola E.S.E.I. eta, ez genuen oraingoz ari honi buruz gauza konkretu-agorik erabaki. Erabaki zen, hori bai, E.S. B. delakoari buruz ez joatea haiek eskai-ni diguten batasunartuz oraingoz, nahiz E.S.B. izan, behar bada, sozialista egiazko diren jendeak, eta hori, praktikak esanen du, uste dugu praktika eraman duena orain arte ez dela egiazko ezker partidua batena eta orduan deritzaigu oraingoz egokiagoa ez joatea hoiekin ezker partidua haundi honen sortzera. Uste dugu bereha-la izan daitekeela ez orain artekoak beze-

la, baizik hamar, hamabi mila militante duena eta orain artekoak baino askoz za-balagoak bainan betire pentsatzen dugu partidua hori beharko lukeela militantzia organitzatu batekin: hau da: taldez osatua ez bakarrik haren hementa liberatu bat egin, hau hementa jauntxo bat edo jarri eta gero inguruan dabilten jendeak haren inguru-ak biltzen diranak besterik ez izan.

— Beste tal

— Beste taldeek nola hartuko lukete parte prozesu hontan?

— Bueno esan dezaket guk konber-jentziarako erabaki genuen gure alde a-portatzen genuela partidua hori buruz pentsatzen duguna eta dokumentu bate-an gelditu zen gure asanbladan, berdin egin du Eusko Sozialistak eta bi dokumen-tu kontrastaturik lortu da ia batasun bat eta

tu kontrastaturik lortu da ia batasun bat eta bidea egin dago orduan partidua ho-rrekin. Beldur gara E.I.A. oraingoz bere re-agrupamendu hori egiten ari da gero eta guk hori errespetatzen dugu eta ez dezakegu errespetatu besterik egin. Baina beldur gara ez ote den izanen beretzat momenturik egokiena pentsatzeko. Be-har bada bere partidua bezela egiten ari den re-agrupamendu hortaz gainera gauza zabalago eta geroari begiratzat sakonago batera joateko egokierik izanen duen ez dakigu, guk hori nahi genuke. Denon-tzat egokiera ezin hobea dela uste dugu, bainan errespetatu behar da talde bako-i-tzak beregan duen egoera partikularra.

— Eta konberjentzi edo, funtsean, alderdi hau lortzen ez baldin bada zer egin duzue?

— Guk uste dugu sortuko dugula. Ez dakigu zenbat denbora bi hilabetera hala bi urtera bainan uste dugu sortuko du-gula. Arazo nazionalaren eraginez, hain zu-zen ere, euskal ezkerrean partidua bat, hain zuzen ere partidua iraultzaile eta so-zialista beharko lukeen batentzat badago tokia. Alde batera uzten ditugu hemen troskismotik ezkerrean dagoen alderdiak eta radikalismo hori Euskadin bada eta izandu da, bainan hori alde batera utzi-rik beste gainerako ezker realista iraul-tzailearentzat tokia badago partidua zabal batentzat. Gu eta hortarako gaude eta EHAS hortan sartu eta ezereztuko da.

— Nola eramanen duzue prozesu hau?

— Esan dezaket momentu hontan, asanblada ondorean, konkretatu dugu ia z zer epe hartzen dugun konberjentzia egi-teko lehendabizikoa behintzat, eta esan dezakegu nahiz asanbladak erabakitakoa printzipioa izan, garen partidua bezala ez deuseztatzea asanblada konstituentea egin arte. Asanblada hortan desapa-rezituko da E.H.A.S. partidua bezala.

— Hauk dira E.I.A.aurrean ezarri zenituz-ten planteamondeak?

— E.I.A.rekin orain dela hilabete bat ailegatu ginen dokumentu konjuntio bate-ra; dokumentu horren azterna edo egitura nagusiak onartuak daude orain oinarri be-zala jarri dugun dokumentuan, bainan esan beharra dago oraingoa zabalagoa dela eta gauza batzuetan konkretuagoa.



Eusko Alderdi Jeltzalearen inguruan

XABIER ARTZALLUS MINTZO

Martxoaren 25, 26 eta 27an Iruñean eratzeko da Eusko Alderdi Jeltzalearen gerra osteko lehen Biltzarre Nagusia. Alderdiaren biltzarre hau, besteenak ez bezalaxe, guztiz itxia izango da, gomiturik gabe, lanekikoa erabat, eta laurogeitaka pertsonak bakarrik hartuko dute parte: Hego Euskal Herriko lau rejioetako hirurogei ordezkariak (hamabost bakoitzeko), gerra aurretik bizirik geratzen diren hiruzpaila diputatuk, eta Buru Batzarretako partaideak.

Esanak esan, Alderdia euskaldunen arteko konsenso zabal batez berjabetzen ari da azken hilabeteotan, eta kongresoaren ondotik lehenik, eta hauteskundearen inguruan gero, bere egiazko indar eta posibilitateak neurri handi batetan argituko dira.

Tartean, eta gaurkotasan periodistiko honi atxikiz, Alderdiak gaur egun duen gizonik publikoenetako batekin mintzatu gara. Duela oraindik bizpahiru urte Xabier Artzallus nahiko ezezagun bazen ere, ez du orain aurkezpenik behar. Ez dugu, bestalde, halako adin edota horrelako titulu akademiko batetan sailkatuko. Xabier Artzallus konbokatoria botere pertsonalik bortitzena frogatu duen gizona dugu, eta hoiek ditugu, garkoz, bere dohain eta harmak.

Burua sekula galdu ez baina hizketan dextente berotzen den hizlaria. Retorika handikoa bai, politikaren ofizioa ezagutzen duen aldetik eguneroko pragmatismoaz ahaztutzen ez bada ere.

Artzallus argi eta garbi mintzo da, duela hamar urte edonorentzat ulergarri eta sinestergarri gerta zitekeen hizkuntza arrunt batez. Urte hoietako epean, iritzi, ikuspegi eta planteamendu zenbait aldatu bada ere, berak sinpletasun berdinez jarraitzen du hitzegiten, beti ere lainoz behera dadenentzat, eta azken soluzio biribil horretan baino, urrats posibilitagoetan sinesten dutenentzat.

Planteamendu ideologikoen gaintik, Xabier Artzallusi koherentzia dario, zuhurtasuna eta gauzak ondo egin nahiz, politiko izateko ondratuegia, agina. Espektakularismorik gabe, leader ezipalik ez zaio falta, eta oraintxe Alderdiarekin zer ikusirik batere ez duen abokatu batek, Garrigues eta Tamames-ekin gonbaratuz esan duenez: "La cabeza más planificada".

Alderdi iluna

Z. A.—Eusko Alderdia dugu abertzale mugimendurik zaharrena, eta, hala ere, baita zenbait kasutan «ezezaunena» ere. PNV-z jakitzea ez da erraza, eta militanteek befek ere ezer guti zehatzik dakite. Zer dela eta PNV-ren burokrazia ilun hori?

X. A.—Alderdi ilun bada, baldin benetan bere inguruan informazio guti bada, alderantzizko arrazolegatik izango da. Ez da zuk «burokrazia» diozun eta nik «koadroak» esanxo nukeen hori duelako ez duelako baizik. Urte askotan iluntzeko 7etatik aurrerako politika egiten aritu izan gara, eta horrela ez da posible masa alderdi bat antolatzea. Masa alderdi batek aurrera joko badu, beharrezko zaio koadro batzua osatzea, jendea, liberatzea, diru asko, etab. etab.

Alde horretatik, erakunde bezala, Alderdiak Bizkaian Gipuzkoan baino hobeto fun-

tzionatu izan du. Bilbon baditugu dagoeneko lau bulego publiko, eta piskanaka, mugimendu guzti hau mamitzen joango da.

● Inork ez du sinetsiko Eusko Alderdiari dirurik falta zaionik. Eta horrela bada, DEIA egunkaria nondik ateratzen da? Behar-beharrezko ekintza

—DEIA, behar-beharrezko ekintza bat dugu. Bertan gastatuko ditugu ditugun txanpon guztiok beste gauza batzutarako behar genituzkeenak, hain zuzen. Baina, gauden une honetan, egunkari bat lehen bailehen atera behar nabarmena sumatzen dugu.

● EGIN ez ote nahiko?

—Gu ez goaz EGIN-en kontra. Ezta hurrik eman ere. Bestalde, baldin Euskal Herrian ez badago bi egunkari abertzalerentzat tokirik, gaizki gabilta. Planteamendua besterik da.



Hauteskundeak gainean dira, eta orain ditugun egunkariekin ezin gaitzeko inolako ere gera, Bizkaian batipat. Kontu izan «La Gaceta del Norte» eta «El Correo Español» Alianza Popular-era doazela. Horrez gainera, «El Socialista» eta «Mundo Obrero» egunkari bilakatuko dira hauteskunde garairako. Beraz, abertzaleek, nahita ez, zerbait egin behar dugu. Herri Irratiak lan eskerga eta ballotsua egiten ari dira, baina hala ere, astekariak alde batera utzirik, bada hor hutsune informatibo ikaragarria, baten batek bete beharko duena.

● DEIA, ordeza, PNV-ren organo bezala sortzen da, alderdikariak dituen arrisku guztiekin...

«Euzkadi» da PNV-ren organoa

—Ez. DEIA ez da Alderdiaren organo izango. DEIA egunkari abertzale azalduko da datorren maiatzean. Politikaz, fronte autonomista bat proposatuko du. Giza-ekonomiaz, «merkatu-ekonomia» deritzaneko sozialismo demokratiko batetarako pausua beteko du. Kulturaz, zer esanik ez. Ehuneko 25 euskaraz izango da, autonomia guztiarekin, eta ortografia idazle bakoitzaren arauera. Zuzendari Martin Ugalde izango da, eta berari eman zaio kazetari ekipoa osatzeko eskubidea.

Bestalde, EUZKADI izeneko aldizkariak alderdiaren organo izaten jarraituko du. Astea behin aterako da, periodiko formatoz.

● Hala ere, DEIA miloi asko kostatuko zaio Alderdiari, eta ez da, noski, edozeinen eskutan uzteko arazoa. Hor kontrol bat izango da, jakina.

—Urte askotako asmoa da egunkari bat atera beharra. Zuk diozun bezala, miloi askoko ekintza bat da, eta ez genuen nahiko garantiarik ikusten. Azkenean aurrera jo behar izan dugu. Alderdiak promozionatzen du DEIA, eta bere kontrola izango du. Kontrolik gabeko egunkariak ez dago. Gainera, guri dagokigunez, infiltratu eta azpizajen historia luzeegia da Euskal Herrian.

Ezkerraren bateratasun eza

● Hauteskunderi buruz zein da Eusko Alderdiaren jarrera?

—Ezin dezaket ezer aurrera, kongresorik baita azken hitza. Hala ere, zuzenena eta egokiena, abertzale guztien arteko elkartzun bat izango litzateke. Guztion artean pertsona desberdinak hautatu, jende garbia, alde aurretiko konpromiso bateratuz batez.

• **Politegia egia izateko. Zenbateraino da ori posible?**

—Ez da erraza. Alde batetik pertsonalismo handiegia dago. Bestetik, ezkerreko guztiz sakabanatu eta atomizatu. Alderdiak, nor bere nortasunaren bila ari dira. Orain arte, batzuen definizioa besteen kontrako jarre-
ra hutsean planteatu izan da. Hemendik aurrera dator barrutik kanpora nor bere baitan mamitzeko garaia. Gu «eskuina» gara, beraz, ezkerreko mamitzen eta elkartzen denean dena izango da errazago.

• **Hala ere, aberizale mailan ere, ezker eta eskuinaren antagonismoa markaturik dago. Gaur, klase burruka eta aberri askatasuna identifikaturik azaltzen dira.**

«Sine qua non» baldintza

—Ene ustez, Euskal Herriak gaur duen sine qua non baldintza, marko politiko batez jabetzea da. Marko horretan aztertu beharko ditugu gero geure kontraesanak. Beste marko batetan egiten badira, ez dira gure soluzioak izango, eta denbora guti barru ez bada marko hori lortzen, ondoko posibilitateak gure ikuspegitik aterako dira. Funtsean, hau ez da partido lana, herri lana baizik.

• **Gu ziti hori alderdi «interklasista» baten ideologiaren arauera, noski. Baina bada horrelakorik modaz pasaturik dagoela uste duenik, ordea.**

—Alderdi «interklasista» behar-beharrezko dira, eta are gehiago gurea bezalako egoera batetan. Era honetako alderdiak ez dira modaz pasatu, eta baldin ez bagelego egin egin beharko genuke.

Planteamendu hori ondo dagoke marxismoaren arauera. Nik badakit zer den marxismoa, baina, koiño, ni ez naiz marxista. Emerjentzi egoera batetan ari gara, eta halakoetan ez zaio inori galdetzen langileak ala ugazaba den. Gure marko politiko hori lortu arte, nik ez diot inori horrelakorik galdetuko, abertzale den ala ez baizik.

Ni ez nago azken erreboluzio horren zain, eguneroko posibilitateak gureganatu nahirik baizik. Eta gure egiazko posibilitateak, eta urgentziatzeko problemak, ekonomi eta kultur mailan zehaz daitezke batipat.

• **Batasuna aipatzen den bakoitzean, alderdi eta mugimendu guztiak bide daude konforme, baina inork ez du lehen pausorik ematen besteok noiz emango duten zain egon baizik.**

—Alderdiak inork baino ahalegin gehiago egin du batasunaren alde. Aspaldidanik ari gara horretan. Gu, Madrigo «Coordinación Democrática» delakoan egon ginen, Euskadiko Gobernuaren izenean, eta handik atera ginen, Euskadi maila plataforma bat burutzearen. Hiru puntu proposatzen genituen. 1—Euskadiren Autonomia defendatu. 2—Hego Euskal Herri guztian aritzea, Nafarroa barru. 3—Alderdi estatualisten kasuan, Euskadi mailan Asanblada Autonomo bat izan zezatela. Plataforma hura Euskal Gobernutik aparte ari-tuko litzateke, eta guk, plataforma Euskal Gobernuaren «histori lejitimidadea» onar zezan, nahi genuen.

Excrecencias del franquismo

PCE eta PSOE, 36ko estatutuari atxiki-
kiegiak azaldu ziren, eta guretzat, ordea, lorpen historiko bat baino ez zen hura, bestelako garrantzirik gabe. Ez zuten ere ulertzen guk nola nahi genuen KAS-ekin elkartu. PCE-k euskal ezkerreko talde txiki guzti hoiak buruz esan zuenez: «Son excrecencias del franquismo, y morirán con el franquismo». Guzti honen berri jakinerazi izan diogu beti euskal ezkererari. Ahal izan dugun informazioa pasatu izan diogu. ETA Militararekin izan ezik, gainerako guztiekin hitzegi izan dut.

• **Eta KAS-en alternatibaz zer?**

—Gu, goitik behera, KAS-en alternatibarekin konforme gaude, eta abertzale mailan gorago ere joko genuke. Beste gauza bat da, ordea, bertan azaltzen diren puntu guztiak posible diren ala ez uste izatea.

Bestalde, alternatiba bat ez da batek egin eta besteek eskaini diezalekeen gauza bat, guztion artean burutu beharrezkoa baizik.

Negoizatzeko ordua

• **Eta negoziazio batzordeaz zer?**

—Historia luzea da. Guk ESB eta ESEI-ri proposatu genien, eta ondoiruditu zitzaizten. Gero, KAS-ek, EHAS-en, bitartez, ez zuen ontrat hartu, eta euskal ezker guztiak atzera egin zuen. MCE, berri, komunisten partez eta PCE-ren ordez batzordean parte hartu nahirik ipurdia galdurik ibili zen Madrilén, eta lortu ez duenean, kontrako iritzia azaldu du Euskadin.

Gu rupturistak izan gara eta gara. Baina gaur ez da hori posible. Alde batetik, horrelako indarrak ez dago herri mailan. Bestetik, Gobernuaren ere ez dago nahi duena egin ahal izateko bezain indartsu. Ondorioz, negoziatzeko ordua suertatzen da.

Ez genuen negoziatzetaren bitartez askorik espero. Baina zer galdurik ere ez genuen. Ez bazen ezer ateratzen lehe-nean geratzen ginen, eta zerbaít ateraz gero, hainbat hobeto.

• **Amnistia?**

—Horixe izan da Jauregiren lehen puntua, eat gogor eraso zion Suarez-i; ez zela hauteskunderik izango baldin aurretik amnistiarik ez bazen. Mehatxu hauen lekuko duzue Marcelino Oreja, Jauregiren

etxera joan baitzen berehala. Esan beharra dago ere, Carrillo eta Tierno Galvan-i bost axola zitzaizela amnistia. Gure pos-tura defendatu zuen bakararra Felipe Gon-zalez izan zen. Suarez-ek amnistia agin-du zuen Aberri Egunerako. Epea kunpli-tzen ari da.

Aberri Eguna

• **Aberri Egunari buruz bateratasunik egon al da?**

—Horretaz ere ez gatoz guztiz bat. Nola elkartuko gara bada, baldin Aberri Egu-naren zentzuaz ere elkartzen ez bagara?

Guretzat, Aberri Eguna, bake giroko he-
rri bilera masibo bat da. Ahalik eta han-diago eta isilago hobe. Zenbaitentzat, al-diz, gazteek zapatilak jantzi eta korrikari egitea da Aberri Eguna. Gure ustetan, be-
rriz, Aberri Eguna, ume, emakume eta za-harren eguna ere bada, eta guzti hoiak bakea garrantzitu behar zaie.

Horrez gainera, guretzat Aberri Eguna, aberkide guztien eguna da, eta ez alder-di guztien bilera bat. Ikurrinpean biltzen den nazio oso baten eguna, eta ez amaika sigla, ikur eta sinboloren alderdikeria.

Nor nor den

• **Alderdiak erresponsabilitateak eskatu ditu azken manifestazioei buruz...**

—Bai, gu ez goaz ezein talde edo mugi-menduri zer egin behar duen esatera. Bai-na horrenbeste manifestazio, greba eta probokazioaren antolatzaile nor den jakitea esijitzen dugu. Nor nor den, eta zenbat dauden atzean jakin behar dugu.

• **Bilboko oligarkia PNV-ren atzetik joan-go al da?**

—Bizkaiko industria handia, Diputazioa eta Merkatalgo Ganbara, «Alianza Popu-lar»era joana da iadanik. Erdiko entre-presari txiki, irakasle eta lanbide libe-ral guztietakoak.

• **Zeintzu dira, bada, PNV-ren indarrak?**

—Beti-betikoak, Gehienak langileak. Arran-tzaleak ere asko. Dendari, merkatar, en-trepresari txiki, irakasle eta lanbide libe-ral guztietakoak.

ESB-ren gezurra

• **ESB-k, PSOE-k eta PNV-k bere legali-zazioa boikoteatu nahi izan dutela salatu du kazetare batetan...**

—Bai, nere ikasle batek esanda jakin nuen notizia hori, eta Jauregik, berri-z, nik telefonoz, esanik. Gu ez gara ez one-rako eta ez txarrerako mugitu. Zein bu-rutan sartzen da baina hori? Nik ez dakit, egia esan, mutil hoik zertan dabilatzaten. Edo gezurra esan dute, edo baten batek engainatu egin ditu.

• **Karpeta handi bat omen dute frog-a bezala...**

—Bai, munduko karpeta, dosier eta suma-rio guztiak izango dituzte, baina hori ge-zur hutsa da, guri dagokigun aldetik, be-hintzat. Logikarik ere ez du.

(Z. ARGIA-ko kezetaria bertan da-goela, Enrique Mujikak hots egiten du, hain zuzen, telefonoz. Artzallu-sek ESB-ren salaketaren berri ematen du. Mujikak ezer ez daki, «lota ezjakinarena egiten du, be-hintzat.»)



E.S.B. BATZARTUTA

Alderdiaren 12.000 afiliatuen 435 ordezkariarekin, egin da Bilboko Sarririk ES Bren II Batzarrea. Ordu luzeak eztabaidan pasa ondoren, tartean telefonoz amenaza bat jaso zutelarik gainera, hurrengo Batzarrerara arteko hau da, datorren urte arteko politika bidea eta bi urterako zuzendaritza aukeratu dituzte.

Azkeneko eguneko sesioa, hilaren 20koa, irekia izan da talde inbitatu eta kazetariarentzat. Hona bertan bildu ahal izan duguna.

29 Ordu Eztabaidan

II Batzarre honetan eztabaidatu diren ponentziak hauetxe izan dira:

“Gestión municipal”, Xabier Errastik aurkeztu zuena; “Trabajo, bienestar social y sanidad”, Juan Ugartek; gazteriar buruzkoa— aurreproiektu bezala— Mikel Irizar ek; “Educación, ocio y cultura” Jabi Zarraitei; “Derechos políticos y sociales”, Alexander Garitazelaia; Birreuskalduntzeari buruz Hendrike Knörrek; ponentzi honi Batzarreak enmienda bat ezarri zion: ESBek aurkeztuko dituen diputaduek, euskaraz ez badakite, sei hilabeteren buruan ikas dezatela. Ekonomiaz Gabriel Goenagak: “Socialismo, autogestión, poder popular”, Jose Antonio Aizpuruak estatutoci buruz Anton Alberdik; “Liberación nacional” Jose Luis Francok eta “Fundamentos ideológicos” Kepa Alberdik. Ponentzi guztiak gehiengo onartuak izan ziren; bat bakarra itzuli zen gehiago lantzeko eta gero onartua izan zen hau ere. Hilaren 20eko goizeko 6,20etan bukatu zen ponentzien diskusioa. Euskaraz eta gaztelaniaz egin omen zen.

Aipagarria dateke gazteriar buruz aurkeztu zen aurreproiektuan—atesantun gehiago landuko dena— “Txertaka” izenez biltzea eta izen horrekin berarekin aldizkari bat ateratzea proposatzen zela.

Batzarrea amaitzen

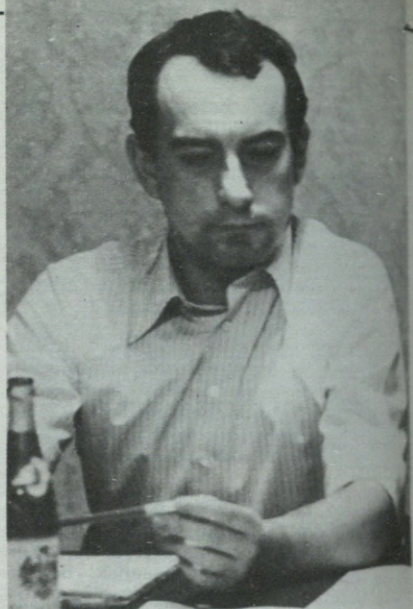
Batzarrearen azken zatian, hilaren 20an ezagutera eman ziren hautaturiko idazkari orokorraren eta Komite Nazionalako partaiden izenak: Iñaki Aldekoa eta Gregorio Etxabe, Kepa Anabitarte, Andoni Kaiero, Jose Luis Alvarez—Txillardegí—, Teresa Jauregizar, Karlos Kabilero, Eduardo Artamendi, Iñaki Lasagabaster, Juan Bautista Aranzabal eta Kepa Alberdi. Eskualdeka aukeratuko dira ber-

te hamar partaide.

Ondoren alderdi eta sindikatu inbitatuen ordezkariak mintzatu ziren. ELAko idazkari den Alfontso Etxeberriak, euskaraz eta gaztelaniaz, “lagun moduan” hitzeginguz, orain ESBn dagoen hain bat lagunekin aspalditik izan dituelako harremanak—berak esan zuenez—; bere hizketaldi guztia Euskal Herria instituzionalizatu beharri zuzendu zion eta egiteko dagoen euskal batasuna aipatu zuen, klase batasuna bakarrik izan behar ez duena, batasun zabala baizik, alderdi eta instituzioena...

Ondoren Eusko Abertzale Ekintzako (ANV) Jose Angel Cánovas mintzatu zen, ANVko gazteak euskal alderdi sozialista haundi baten alde borrokatzen direla azalduz eta lehendabizi indar sozialistak elkartzen ez badira autonomiaren aldeko bloke bat osatzea oso zaila izango dela adieraziz. Honen hurrena ESEIko Jose Agustín Ozamiok hitzeginguz; lehendabiziko helbura amnistia osoa dela zioen eta ES Bren ekintzak miresten dituztela, baina kontuan izan behar dutela beste talde sozialistak ere badirela. “ES Bren ekintzak euskal sozialismoa lortzeko oso erabagitzailak” direla aitortu zuen eta ESEI ES Brekin egongo dela agindu, euskal langileentzat baliozko helburuak aurkeztu direnean. EKAko Luis M. Uruñuelak bere alderdiaren eta ES Bren arteko puntu berdinak azpimarratu zituen, hots, sozialista eta autogestiozale ateak; autogestioa berehalaxe “al alcance de la mano” egongo dela esan zuen eta Alfontso Etxeberriak azalduz instituzionalizazioaren beharra ere aipatu zuen. Hauek izan ziren han azaldu ziren Euskal Herriko taldeak: guztiak izan ziren inbitatuak. PNVtik LAIA EZeraino, ELA LEXONAKANPO.

Kanpoko inbitatuen artean berriro OLPko ordezkari bat mintzatu zen lehen-



Iñaki Aldekoa, ES Bren idazkari orokorra

dabizi, Euskal eta Palestinaren arteko berdintasunak azalduz. Ondoren Partido Socialdemócrata Gallegoko Arturo Pousak hitzeginguz, lehendabizi gallego; GALEUSCA paktoaren berriztapena proposatu zuen, honela hurrengo Gorteetan nazionalitate eta eskualdeen artean solidaritatea izan dadin.

Euskal Herriari dei bat egin zion gallego etorkinak onar ditzan eta hauei berriro Euskadiko askatasun eta autodeterminazioaren alde borra daitezten.

Zenbait pertsonaje eta alderdien telegramak ere jaso ziren, hoiaren artean Monzonena, flamendarrena, Partido Socialista Gallegorena...

Iñaki aldekoa mintzo

Ondoren Iñaki Aldekoa, idazkari politikoa hautatu berriak, laburki, III Batzarrea bitartean eramango den politik bidea azaldu zuen. ESB internazionalista dela esan zuen, eta hemengo sozialismoa beste toki batzuetatik arras diferentea izango ez bada ere, Euskal Herriaren bidea sozialismoruntz berezia izango dela. “La cuestión nacional es la primera cuestión social y la cuestión social es ante todo una cuestión nacional” esatera errepikatu zuen; baina Hirugarren Munduan ez gaudenez, gero, Europara begiratu beharra azaldu zuen. Gizarte autokudeatua eta ideologikoki plurala izango dena proposatu zuen. Euskal demokrazia kristauaren eta sozialismo espainolistaren artean “a codazos” ibili beharra aipatu zuen, ezkerreko alternatiben tranpen erori gabe, hau da, kontestario hutsak izan gebe eta borroka armatuan erori gabe. Konklusio bezala euskal sozialismoa opzio bat dela aitortu zuen, eta beste opzioak aipatu zituen—erdi-eskubian PNV autonomirako borroka kontutan hartu behar dena— eta ez-



ker muturrean marxismo-leninismoa, KASEk errepresentatzen duena. ESBek bere buruaz ezkerrean dagoela konsideratzen du eta euskal sozialisten alderdia dela. Sozialismo baterakoa, independentea, klasekoa eta demokratikoa proposatu zuen Aldekoak eta euskal sindikal alternatibaren tinkotu beharra azaldu zuen.

Ondoren, datozen hauteskundeei buruz mintzatu zen, lehendabizi ESBk horetan parte hartzeko jartzen dituen baldintzak azalduz. Diputaduetarako "Candidaturas netamente socialistas y vascas" aurkeztuko dituztela esan zuen eta senadoreetarako berriz, Frente Abertzale bat egin daitekeela, euskal kristau demokratik ezker muturreraino edota Gorteetan autonomiaren alde jakatuko liratekeen bloke bat "fuerzas de obediencia no vascas" deitzen dituztenak barne.

Alberto Zuazuk eman zien amaiera hitzaldiei, eta Batzarrea berriz "Internazionala" eta "Eusko gudariak" kantatuz bukatu zen.

Zehazten

Batzarrearen ondorengo kazetaurrekoa Iñaki Aldekoa, Txillardegi, Gregorio Etxabe eta Andoni Kaierok eman zuten.

Aldekoak bere buruz aurkeztu zuen:

37 urte, bizkaitarra jaiotzaz, baina nafarra bokazioz, inginadore industrial karreraz, baina orain hortan lan egiten ez duena, alderdiari dedikatua dagoelako; 37 urte. 1959an gartzelan pasa zuen urtebete EGiko militante bezala; gero ETA BERRIn egon zen pixka batean, Eugenio del Rio, eta abarrekin batera, baina ez zen jarraitu gero MCE sortuko zuen taldearekin; ETatik atera eta 1966ean ELAren inguruko Mugimendu Sozialistan sartu zen.

Orain arte kolegiatua izan den zuzendaritzatik idazkari politikoa hautatzera pasatzeak ez duela esanahi berezirik adierazi zuten eta kargu hori beharrezkoa dela gertakizunen azelerazioagatik, dena dela. "tipo González" ez dela izango.

Batzarreak ESB barruan "pluralidad ideológica" dagoela azaldu duela esan zuen Aldekoak.

Autogestioari buruz, hori behin kapitalismoa kendu eta gero emango dela zioen Txillardegi eta Etxabek berriz problemak, sentitzen diren tokian konpontzea bezala definitu zuen.

Autodeterminaziorako balditzak emango balira, beharbada independentziaren alde egongo litzatekeela ESB zioen Aldekoak, baina hau "futurismo" egitea dela eta dena dela, egun independentis-

ta bezala definitzea "poco político" dela.

Diputadoren hauteskundeetarako lehen aipaturiko "candidaturas netamente socialistas y vascas" ESB, ESEI, ANV eta seguraski EKAKoenak izango liratekeela zehaztu zuten, eta KAS hor sartzea beste pauso bat litzatekeela.

Aldekoak bere hitzaldian aipatu zuen arazoaz berriz, alegia, ESB Registroan sartzeko beste indar batzuek -PNVek eta PSOEk jarri dituen oztopoez, berriz zera esan zuten, PNV ez ote den zuzenki ibili, Julio Jauregi baizik, hori demostratzea oso zaila baldin bada ere; PSOErena berriz beste momentu batean demostratzeko utzi zuten, baina nolana ere, berekin harremanetan ez dauden Estatuko beste alderdi sozialistek ere arazo berdina izan dutela zioten.

soraluce

ERREMINTA - MAKINA KOOPERATIBA

APARTADO - 37 TELF. 761440-41-42-43



PATXI ZABALETA: 29 urte. Leizan jaiotakoa. Abogadutza eta Filosofia ikasia. Hiru liburu idatzi ditu- "Zorion baten zainak", "Ez-ten gorriak" eta azkenik "Eusko-munia ala Zoroastoren artalde". Iruineko ikastolan lan egin zuen urte bete hain zuzen San Fermin eta Paz de Ciganda berezi ziren urtean. Arturo Kanpionen klaseak ematen ditu eta bertako ordezkari da.

1.- Ez da amnistia. Herriaren borro-
kak oligarkiari, agintzen ari zaigun oligar-
kiari alegia, derriorean atera dion indulto
bat da.

Halere preso batzu barruan geldituko
direla dirudi. Eta, batez ere, faszismoren
legeen bitartez zapalduak ez direla
izanen oraindik ere lehen mailako herrita-
rrak, dirudi.

Eskatzen dugun amnistia egia izanen
da da bakar bakarrik preso egon direnak,

atzerrian egon direnak eta faszismoaren-
gatik zapalduak izan direnak esan dezake-
tenez beren sufrimendua justifikaturik
dagoela orain askatasun oro bat eta berdin-
tza oro bat lortu delako gure gizartean.
Jazinto Otxoa, Uxuen jaio eta Iruinean bi-
zi den gizon bat da. 28 urte pasa du espe-
txean, eta ez zuten harmakin zebilela
arrapatu, esku hutsik baizik, Otxoa delako
honek esan izan dit preso eduki zutenei
berak barkatzea dela amnistia eta ez alde-
rantziz. Amnistia dela pakeak egitea de-
nok denekin. Baina zeren truke? zeren
truke barka liezaieke Jazintok eta hau be-
zelakoa beste hainbeste? Berdintasunaren
eta demokraziaren truke bakarrik, gero
beti bigarren mailako herritar izanaz ja-
rraitu behar baldin badugu euskaldunok,
sozialistok edo borrokalariek.

Azkenik iduritzen zait behar bada Es-
painiako gobernuak behatzak arrapatu di-
tuela amnistiaren dekreto horrekin. Orain
bere esku du presoak ateratzea. Badakigu
nor den errudun hemendik aurrera...

2.- Ez oraindik. Demokrazia, gizarte
baten arazoak denon artean zuzendu ahal
izatea da. Herritar guztiok legearen au-
rrean eta gizartean berdin ikusiak izatea
da demokrazia. Herriko edozein gizarteko
edozein posibilitatera iritxi ahal izatea da
demokrazia. Eta hortarako lehendabiziko
urratsa eta nahitanahiezkoa herriaren iza-
tea onartzea litzateke. Euskadi herri beza-
la onartua ez den bitartean demokraziari
oinarri bat faltako zaio eta ez da posible
izanen gainera Espainiako Estaduan.

Lege elektorala ez dut oraindik behar
bezala aztertu. Ez da agertu ere B.O.E.en
hau esaten ari naizenean. Ikusi dudanetik
esan behar dut proporzionala den neu-
rrian demokratikoa delako delako maioritario
izan balitz baino.

Baina beti ere lege formala besterik
ez da. Eta lege formalek ez du demo-
kraziarik osotara egiten. Non gelditzen da
posibilitate ekonomikoen berdintasuna?
Non geldituko dira oraindik espe-
txean dauden posibilitate elektoralak?

3.- Politikan borroka egin behar da ez
bakarrik atsegin zaigun egoeratan, baizik
eta zerbait aurrera atera dezakegula uste
dugun egoera guztitan. Badakigu jarri di-
tuzten muga eta baldintzak ez direla Eus-
kal Herriari eta euskal alderdiei laguntze-
ko pentsatuak, esate baterako hain den-
bora urria jartzea kanpaina egin dadin,
esate baterako legalizatu eta legalizatu ga-
been arteko muga eta holakoak.

Argi dago faszismoko jende mota ba-
ti lagundu nahi izan zaiola eta lagundu
egin zaiola, nahiz orain beste izen batzue-
z agertu. Halere ez dezakegu alde batera utz
ahalmen hau eta borroka egin beharra
daukagu egoera egokiegia ez zaizkigune-
tan ere. Ez ahal dugu ba orain arte ere
egoera txarretan eginahalak egiten ihar-
dun?

Gainera hauteskundeetan euskal ez-
kerrak, hau da, K.A.S. eta bere inguruak
posibilitateak ditu. Ongi egiten baldin ba-
dira gauzak aurrerapen haundia egingo da.

Ikusi behar da oso ongi norekin goa-
zen, hori bai. Alde batetik aurrerapen di-
rudienak beste batetik kalteak ekar bait
ditzake... Harremanak baditugu abertzale
guztiekin E.K.A.rekin, beste alderdi iraul-
tzailleekin.

Beti ere, lehengo Zeruko Argia ba-
tean Bulebar Irekia deitzen den zatian,
dirudienez Amatiñok esaten zuena aprio-
rismo parzial bat besterik ez da. Nork
esan lezake Euskal Ezkerrak ez duela ehu-
neko 51 aterako Euskadi osoan? Edo bes-
te partidutxoren batek ehuneko 0,02 bai-
no gehiago aterako duenik?

4.- Nere ustez, herrialde aske edo,
berdin dena, sozialista eta demokratiko
batean bakarrik egin litezke egiazko hau-
teskundeak. Diru diferentziarik gabe, lege
diferentziarik gabe. Tranpa eta zikinkeria-
rik gabe... Bai asko falta zaigula!

POLITI ZIRIK

Otsailaren 9an bidali genituen
tzuk Alderdi abertzaleei. Erantzun
epea martxoaren 13an bukatu.

Bienbitartean zenbait politiko
ez da inongo alderditan sartu
izango zaio nornahi delarik ere.
tugu.

MIGUEL JAVIER URMENETA

Iruinean jaio zen 1915. urtean.
"Estado Mayor de España" eta Es-
tatu Batuetako militarra. Iruineko
alkate ohia eta Nafarroako diputatu
izana. 6 seme-alaban aita. Liburue-
tatik ikasi du euskara. Gauero ordu
laurden bat aritzen da euskara ikas-
ten. Koronela da. Hiru aldiz minis-
trogai Francoren garaian.



1.- Amnistia osoa azkar behar dugu
nere ustez, gerra zibila zela bide sortu zi-
ren oroitzapen zatitzaileak desegin daite-
zen.

Halere esaldi hauxe iraukurri nuen
oraindik orain. Tierno Galvan-ena dela uste
dut; "En todo caso bienvenida sea co-
mo ha venido, porque supone un gran pa-
so". Gobernuak askatasun osoz jokatzeko

IKOAK ATZEN

hauteskundeei buruz galdera ba-
aren zai gaude oraindik, nahiz eta

zirikatzea pentsatu dugu. Agian
ingo. Baina alderdiren bati hurbil
urrengo beste batzuk zirikatuko di-



IÑAKI ESNAOLA: 28 urte.
Abogadua. "Tanke", "Tupa", Goi-
buru, Zabarte, e.a. defendatu di-
tuen. "Carrero" eta "Correo" su-
marioak eramaten ari da.

zailtasunik izango duela tartean iruditzen
zait.

Euskadik bere buruaren jabe izateko
eta autogobernatzeko duen nahiari eten-
gabe kontra eginaz sortu eta zabaldu den
iritzia ez da bapatean aldatzen.

Bestalde, Espainiako beste Herriekin
bakean eta lagunkiro eta elkarri lagunduz
bizi nahi dugun susmoa sortu behar diegu
euskaldunok.

2.- Amnistia Euskal Herriaren garra-
sia da, bere muga guztiekin ere, eta badu
baliorik bihotzak bakeatzeko eta orain
arte debekaturik ziren partidu eta taldeei
burrukaidetasuna aitortzeko. Abertzaleta-
sunaz ari naiz noski.

Gobernuak adierazi duen amnistia,
nahiz eta zenbaiti nahiko murrizta irudi-
tu, urrats demokratizatzailea da.

3.- Ez dut behar bezala aztertu. Bi
gauza on badituela iruditzen zait orain-
goz.

1.- Gutxiengoari parlamentuan sarrera
ematen zaiola dirudi eta gehiengoari era-
bat hartzea debekatzen.

2.- Partidu eta talde berdintsuenak elkar-
tzera behartzen ditu. Eta hori ona da, ba-
tez ere Euskal Herrian bere herri-etorkizu-
nerako.

Bentajaz jokatzeko baldin badu ere
jokorako nahiko leku zabala eta jatorria
jartzen duela iruditzen zait.

4.- Berez aukera berdina behar dute
denek informatzeko, propaganda egiteko
eta abarretarako.

Baina hori oso gutxitan gertatzen da.
Joera kontserbakorreko talde haun-
diak hauteskundetako teknikan laguntza
hobeak dituztela jakina da. Egitura inter-
nationaletan ere berdin izango lukete ez-
kerreko taldeak.

rrua besterik ez du demokratiko antze-
doa.

Inguru eta egoera hau dela eta, egin
den hauteskundetarako lege hori, inolako
garantiarik gabe gainera, ezin daiteke de-
mokratikoa izan.

3.- Galdera honen erantzuna, aurre-
koari zuzenki loturik doa, eta zera esanaz
erantzun dezakegu: egun dauden indar
politikoei nahi duten bezala erabiliko
ditu Gobernuak, bere kontra ez doazena
legeztatuz eta bere interesen jokoari ja-
rraitu nahi ez diotenak, kanpoan utzirik
eta besteak zapalduaz, bere interesen ba-
rruan sartzen direnentzat izanen da joko
libre, baina sistema kinka larrian jar deza-
ketenentzat ukamena besterik ez dago.

4.- Nire ustez, eta batez ere ezker
abertzaleari begiraturik, hauteskundeek
ez dute inolako garrantzirik, Gobernuaren
jokoa ikusita.

Euskal Herria, hemen eta orain, ba-
kezale eta demokraziaren aldekoa agertu
zaigu eta benetako demokrazia batetan
sartzeko gogoia du. KASen alternatiba
onartzeko gai ez bada, Suarezen gober-
nuak bi gauzak amaitu behar ditu:

Bata, Euskal indar eta alderdi guz-
tietan beren alternatiba eta egitarauak
agertu eta defenditzeko eskubide osoa
onartu beharko lieke.

Bi puntu hauek lorturik, Euskal He-
rriarentzat interes bat izanen lukete, beste
hau ikusita: Euskal Herriko kandidatoek
beren ahotsa entzun eraziko lukete eta
honek, beste honetara eramane beharko
gintuzke: Herriak, bere ERAKUNDEAK
sortu eta horrekin Madridekin, maila berdi-
nean, gure Herrirako baldintzak eztabai-
datu.

Hauk dira, nire ustez, Euskal Herriari
gustatuko litzaizkiokeen hauteskundeak. ●

GALDERAK

- 1) Eman diguten amnistia zer
iruditzen zaizu.
- 2) Amnistia honekin, Espainiako
estatua, demokrazia bilakatzen al da.
- 3) Lege elektorala demokrata al da.
- 4) Gobernuak bentaja duen hautes-
kunderik onar al daiteke.
- 5) Hauteskundeek nola izan
beharko lukete.

2.- Estatu bat demokrata dela baieztatzeko, askapen demokratikoei agiri-
egon behar dute.

Oraindik oinarritzeko eskubideak ame-
titzeko direnik ez dugu ikusten; Polisiekin
nahi duten denpora guztia irauten dute
detentzioek; eskuin muturreko erahilketak,
kontu konpoketa bat besterik ez direla
baieztatzen du poliziak; hainbat partiduk
izkutuan lan egin behar du, oraindik za-
paldurik daudenez gero; lehen esan dugu-
nez, eta herriaren borroka mozteko,
emandako amnistia eman dute. Gauza
guzti hau ikusita, nola pentsa dezakegu
Estatu hori demokratikoa dela? Azala, na-

bakea ala beldurra?



Aurreko astearen ondorenak ageri ziren giroan: hildako bat astelehenean, detenituak, borrokari eutsi nahia -batzuen aldetik behintzat- eta ezina, iritzi desberdinak kaleko ekintzei buruz, beldurra edo aurrera jarritzeko asmoa... Guzti hau izan da azken astean.

Hilketa bati erantzuna

Jose Luis Aristizabalen hiletan mila-ka bildu ziren; interan manifestazio isila egin zen Amaran zehar; Sancho el Sabion polizia zegoen zain; sakabanatzeko ordena eman zuten; jendea hori egitera zahoala beste polizi talde bat joka hasi zen, ohi den bezala. Ondoren manifestazio txiki batzu, barrikadak, e.a. izan ziren Donostiako kale batzuetan.

Pasaian eta Errenterian ere izan zen manifestaziorik.

Hurrengo egunean EUTG-en -Aristizabal bertako ikasle zen- egin zen elizkizun bat eta ondoren manifestazioa, poliziak egurtu ez zuena, Donostiako kaletan zehar. Manifestatzaile gehienak ikasleak ziren. Ordurako lantegi eta herrietako mugimendua gelditurik zen ia erabat. Detenituen bat zegoen lantokietan, ikastetxetan... jarraitzen zen bakarrik.

Alderdiek eginiko bilera batetan, batzuek proposatu zuten greba orokorrera deia ez zen onartua izan.

Ekintzarik aipagarrienak BANCO HISPANO-AMERICANO eta beste diruetxe batzuetako geldialdiak eta EUTG eta Fisika eta Inginadore eskolako enzerroak dirateke.

Diruetxetakoek BANCO HISPANO-

AMERICANOk langile den Jabier Gari-kanoren detenziogatik protestazearren egin zituzten geldialdiak. Asteazkenetik -hilaren 16etik-astelehenera arte, hilaren 21era arte, eduki dute Goardiazibilen Komandantzian; asteartean manifestazio bat egitekotan ziren diruetxetakoek, baina hori askatzean ez dute egin.

Ikasleak jarrai

EUTGen hirurogeiren bat lagun egon dira enzerraturik, ia aste osoan, gose greban. Han ateratako agirian Jose Luis Aristizabalen hilketarengandik erantzunkizuna, errepresiozko indarren deuseztatzea, amnistia orokorra eta nork bere iritzia azaltzeko, biltzeko eta manifestatzeko eskubideak esijitzen zituzten.

Fisika eta Inginadore eskolan berriz berrogei inguru lagun egon ziren, asteartetik osteguna arte, gose greban. Hauek alde batetik "Euskal Herria bizi izaten ari den zapalkuntza eta indarkeri egoera", Aristizabalen hilketa, egun hauetako detenzioak -hien artean Fisikako ikasle batena- eta Zarautzko gertakizunak horren ondorio direlarik, eta bestetik "Decreto de Gracia delakoaren kaxkartasuna" aipatzen dituzte ekintza horren arrazoitzat. Azken detenituen berehalako askatasuna

eta amnistia orokorra, hau da, presoak kalera etazterrituak itzultzeaz gain, berriro presoak eta atzerritatuak sortuko lituzten egoera politiko-juridikoaren al-daketa. errepresiozko indarren deuseztatzea eta beren arduradunei kontuak eskatzea esijitzen dute.

Barruan egon ziren bitartean, beste gauza batzuen artean, egun hauetako mobilizazioa aztertu zuten besterik gabe legalidadearen atzetik dabilen zenbait alderdiren jokabidea salatuz. Eskolan bizi dituzten arazoak ere aztertu zituzten. ematen zaien irakaskuntza kritikatu. Eskola honen historian bigarren gose greba zen; aurrekoa Burgosko Juizioan egin zen.

Bestalde, zenbait lantoki, ikastetxe, hauzo, erakunde eta abarrek Jose Luis Aristizabalen hiletaren aurrean baten protesta azaldu zuten agirien bitartez. Hien artean Donostiako Udaletxeko langileek egin aipatu dezakegu -Aristizabal hoieta biren senidea zen-; indar publikoaren jokabidea eta bizi izan diren gertakizunen aurrean Udalak izan duen jarrera pasiboa salatzen dituzte.

Hauzoak ere mintzo

Gros hauzoko batzarreak, hilaren 16-ean eginiko agiri batetan, beste gauza batzuen artean, Euzkadiko lau gobernarrien dimisioa, erakunde eta lege errepresiboen deuseztatzea, e.a. eskatzen zituen.

Bi egun lehenago Intxaurreondoko 250 lagunek eginiko beste batzar batean, aurreko asteko borrokaz hainbat erreflexio egiten zuten: "...guk ere demokrazia nahi dugu, baina ezin ditzakegu onar faszismoaren bidea jarraitzen duen sasi-demokrazia honen hitz gezurtiak, ezin onar etengabeko sarraskia bilakatzen ari zaigun egunerokotasun hau...".

Aurreko astean "ordenazaintzaileek" hauzoko etxe batera kezko bonbak nola bota zituzten salatzen zuten; egunkariak esan zutena, alegia, etxe horretan ez zela inor bizi gezurra dela adieraziz.

Eginiko borrokari buruz berriz hau xe diote: "Errepresioa gogorra izanik gure borroka ere gogorra izan da... momentu batzuetan hitzak ez dira nahiko, manifestapen ixilak ez dira nahiko; poliziaren aurrean jarri ditugun barrikadak gure defentsarako garanti besterik ez dira izan. Asanbladak ontzat jo du borrokabide hau. Bidebatez, barrikadak, trenen geldi eraztea, e.a., beste hauzo eta herrietan zeramaten borrokarako laguntza izan dira, errepresio indarren sakabanagailu" ●

RESIDENTZIA BURRUKAN

Greba orokorra Indar Errepresiboak deuseztu arte! Hona hemen Residentziako langile eta ikasleen Batzarreak erabaki zuena astelehen goizean, Jose Luis Aristizabalen hilketa ezagutu ezkerro. Greba hau Euskadi guzira zabaltzeko asmoaz dei egin zuten, behin eta berriz manifestaziotan, kontraletan eta abarretan gertatu diren hiketen kontra.

Hainbeste jipoitu eta zigortutako jende ikusi ezkerro, mutil gazte horren heriotza jakin zutenean histerismoa egin zen Batzarren jabe. Gero, gauzak pentsatu zituztenean, ondoko helburu honengatik borrokatzea erabaki zuten: Manifestazioak egin ahal izatea eta polizi indarrak manifestaziotan parterik ez hartzea.

Aurreko larunbateko garaile sentimendua zebilen langileen artean. Bi lankide askatzea eta lan eta soldata zigorra kentzea beste batzuei lortu bait zuten. Jendea bero eta indartsu zebilen.

"Langileen batzarrek ondo daki, jakin ere, ospital batetan egiten diren grebek sortu ditzaketen arazo larriak. Greba guztietan, laboralak nahiz politikoak izan, beti errespetatu izan ditu urgentzi eta oinarritzko zerbitzuak".

Arazoaren larritasuna kontuan izanik planteamendu serio bat egitea erabaki zen. Asanblada hortan greba komitea sortu zen, ondoko lanak egiteko:

"1.- Janariak, garbiketa, plantxa, esterilizazioa eta oinarritzko beste zenbait zerbitzu, batzarrean ziren langileak txandatzu egitea.

2.- Orobat planta guztietan, administrazioan ere, premiazkoak diren zerbitzuak betetzea.

3.- Kirofanoetako mediku arduradunekin hitzeging, operatu beharrezkoak ziren gaixoak -nahiz urgentziak- aukera zitzaten. Urgentzi gabeko gaixo guztiei iritzia eskatu zitzaiz, eta nahi izan zuten guztiak operatuak izan ziren Garbi adierazi nahi dugu egoera normalean hau ez dela inoiz lortzen".

Informazio komiteak dei egin zien indar politiko guztiei mahai politiko bat osatzeko, Greba Orokorra aurrera ateratzearren. Beste aldetik, gaixoei, hauzoeen, herrietan... informatzen saiatu zen.

Zuzendaritzaren erreakzio basatiak

Residentziako martxa ondo zijoala ikusi eskero, Zuzendaritzak erreakzio goigor bat eduki zuen. Administradoreak kaja itxi zuen hilaren 25era arte, zorrak ordaintzeko dirua premiazkoa zuten langileei ordaintzea ukatuz. Esan behar da pre-

miazkoak diren kasu hauetako administrazioen erretena lanean ari zela.

Bestalde, sukaldeko buruzagiak galarazi ziren kamarerari gaixoei bazkaria banatzea; eta Batzarreko langile talde batek lan hori egiteko bere burua eskaini zuenean, buruzagi horrek debekatu egin zuen bazkaria sukaldeetik ateratzea eta sukaldean sartzea ere. Geroxeago jaun honek gaixo batzuei arazoaren errudunak Batzarreko langileak zirela adierazi zien, eta berak galerazi zutela bazkaria banatzea. "Langileoi berriz gezurra esan zuela aitortu zigun, eta erantzunkizun dena berea zela. Orduan langileok, kamarerekin batera, bazkaria banatzen hasi ginen".

"Junta Facultativa" delakoak -medikuen ordezkaritza legala- bilera bat aukeratu zuen. Hortik atera zuten komunikadua bat, gaixoak kirofanotik ateratzera behartuak izan zirela esanez -berek bazekiten holako gauzarik ez zela gertatu, lehen aipatu dugun bezala-.

Zuzendaritzak, eta "Junta Facultativa" horrek onkobatu zuten "informazio" bilera bat. Bertan irakurri zen lehen aipatutako komunikadua. Ospitala nahas mahas bat besterik ez zela, eta grebak sentidurik ez zuela adieraziz. Gauzak hola segi behar bazuten Residentzia itxi egin beharko zutela. Botazio bat proposatu zuten, hain zegoen jende guziak esan zezan lanean hasteko prest zegoen ala ez. "Informazio bilera batzarrean bihurtzeko asmoz zebiltzen. "Hau da benetazko Asanblada, lanean ibiltzen garen guztiok hemen gaudenez. Bestea komedia bat besterik ez da" -esaten zuen zuzendariak. Esan behar dugu bilera hortan residentziako langileetatik aparte- mediku, administradore eta horrelako jendeak parte hartzen zuela. Hoiek Batzarretara sekula ez dira joaten.

Gaixo batek bazkaria ez banatzeagatik erresponsabilidadeak eskatu zizkion sukaldeko buruzagieri. "Si tiene alguna reclamación, pase por mi despacho" esanaz ekin zion zuzendariak. "Demokratikoki" izkutuko botazio bat proposatu zuten, DNI delakoaz egingo zena eta galdera honenkin: Paroa egin nahi baduzu, itxi egingo dugu, eta nahi ez baduzu, dena ongi joango da."

Benetazko Batzarrera itzuli zen gure

jendea. Hortik atera zen komisio bat sukaldera esplikazioak eskatzera joateko "Sukaldeko jendea grebari segiko zitzaio- la esperoko zenuten. Nik bakarrik lortu dut hori ez izatea"-erantzun zien buruzagiak. Manuel Sanz Ibor deitzen zaigu gizon hau. Langileek diotenez, beldurtuta dauzka sukaldean lan egiten duten guztiok, batez ere kamarerak. Hauak, orain a

arte "eventual" bezala lan egin dute. 3 hilabete kunplitu ezkerro kalean ikusten ziren. Otsailean 14 bota zituzten. Residentziako langileen borroka apirilean "fijo" hartuko zituela zuendariak egintza lortu zuen. Orain zain daude... Aitzaki hau dela eta ez dela, zeharo beldurtuak zeuzkan emakumeak "Batzarrera joaten bazara berriro ez zaituzte hartuko" esaten zien...

Gaixoen laguntza

Gaixoei asanblada bat egitea ere erabaki zuten. Asanblada horretatik atera zen gaixoen babes azaltzen den gutuna. Ia 500 firma lortu zituzten. Hortan agertzen diren oinarritzko puntuak hauek dira: 1. Residentziako langileak geldituta egon diren denbora guztian behar bezala zaindu gaituztela mediku, gaixozain eta laguntzaile guztiek kondiziorik onenetan, laguntza guztia. 3. Dolorez bizi ditugula une hauk eta guztiei beharrezko zuhurtasuna eskatzen diegula elkar ulertzeko. 4. Sukaldeko buruzagi den Manuel Sanz Ibor jaunaren jokabidea salatzen dugu, bera bait da gaixoei bazkaria banatzekoan izan diren anormalidadeen errudun bakarra. Eta uste dugu hori gaixoak Residentziako langileen aurka jartzeagatik egin duela. 5. Guzti hau, hemen gauden gaixoei langileek eman diguten asistentzia joera bateko notiziak eman nahi izan direlako azaltzen dugu. 6. Eta Residentziako langileei gure esker ona agertu nahi diegu eman diguten laguntzagatik".

Azteazkenean, goizeko 8etan bildu zen Residentziako Batzarrea. Bertan zuzendaritzak proposatu zuen botazioaren boikota erabaki zen. Greba Euskadi mailan lortu ez zen ezkerro, berak bakarrik horrelako egintza haundi bat eramatea posible ez izatean, lanera itzultzea erabakiz, baina batzarreak hala nahi zuelako, ez zuzendaritzaren mehatxuarengatik.

Ikasleak grebari jarraitu zitzaizkion, Donostiako beste ikasle guztiekin elkarturik. Hurrengo egunean, eskolara sartzea erabaki zutenean, itxita aurkitu zuten. Zuzendariaren langelara joan zen komisioa amaika gauza entzuterako behartua ikusi zuten: "Zuek izan zarete greba honen zirikatzailak. Langile ez zaretenok, gaixoa bost axola zaizutenok, kolperik ematen ez duzenok..." "Eta, gainera, beste zigor batzuen esperoan gelditu dira

Esan beharrezkoa da, arazo hau guztiak gertatu diren bitartean, Donostiako egunkariak Residentziako zuzendaritza -ren- eta berarekin lotuak daudenen informazioak besterik ez dituela argitaratu.

ONDARRUN LARRI

Luzea ari zaie gertatzen Ondarruko arrantzaleei oinarri-oinarrizko eskabideak lortzeko borroka. Arazoa 1.500-2.000 familiri dagokie zuzenki eta ia herri osoari -dendei, eta abarrei- bere ondorenak. Legeak agintzen zuena ere ukatu egin zaie arrantzaleei eta protestan hasi direnean posturarik gogorrena hartu dute armadoreek. Baina behin batasuna lortu dutenez gero -eta laguntasuna ere ari dira lortzen- Ondarruko arrantzaleak ez daude zor zaienari uko egitekotan.

Arrantzaleen penak...

Arrantzaleek eskatzen dutena ez da beste munduko gauza: hileko sei egun atsedenerako, hilabete ordainduta oporretarako, urteko bi soldata extra eta Segurantzako Soziala hobeagotzea. Bestalde, iragan abuztuan aterako "Ordenanza Laboral"ean agertzen diren puntuak dira hauk, besterik gabe.

Arrantzaleak gertutik ezagutzen ez dituztenentzat zaila dateke eskabide hauen esanahia, eta are gehiago arrantzaleek orain arte bizi izan duten egoera, ulertzea. Huelgan aurkitzen direnak arrastreko flotakoak dira, hau da, 8-19 egun Frantziako itsasertzean eta egun bat lurrean edota, 18 egun Gran Solen eta bi egun lurrean egiten dituztenak. Dena dela, hileko 4 egun besterik ez zaie eman orain arte atsedenerako; norbatitek edozer gauzagarik denbora gehaigo behar bazuen lurrean egoteko, han gelditzen zen, "mareak" galduta, hurrengo joanaldira arte. Urtean berriz oporretarik ez; norbatitek hartu nahi bazituen, bere kontura izan behar. Beraz, arrantzalea itsasoari lotua beti, bizitza normala egin ezinik, ezertarako astirik gabe, honek dakartzin arazo guztiekin: "Ez harritu gero lurrean beti lanari lotua; orduak bete ondoren ere, edozein momentutan deitu diezaiokete da harritzekoa izaten marinelak 24 ordu segidan, lorik egin gabe, lanean aritzea.

Honela jasotzen diren soldatak, edozein fabriketan irabazten direnekin alderatuz gero, haundi samarrak dirudite, baina kontuan izan behar da zein lanetan eta zein kondiziotan irabazten diren. Azkenean, esplotazio izugarria dagoela ikusten da: lehen aipatutakoaz gain, soldata estrarik ez, Segurantzako Soziala nor zaiena baino askoz gutxiago ordaintzen dutela armadoreek, seguridade falta haundia lanean, despioak marineletan batipat-ugariak, e.a.

... eta borroka

Abuztuaren 24ean atera zen "Ordenanza laboraak" delako hori ez dute bete inolaz ere armadoreek: geroztik kontratxoak 1961eko legean oinarritua egin ditu zenbaitek. Eta "Comandancia de Marina"n izenpetu egin ditu gainera.

"Ordenanza laboral" hoietako 2.000 ale edo bidali bide zituzten Ondarrura, baina arrantzaleen eskuetara ez zen bat bakarra ere iritxi. Hauek "Hoja del Mar" izeneko orri baten jakin omen zuten "Ordenanza" horren berri eta orduan mugitzen hasi.

Gabonzaharretan biltzen dira arrantzale gehienak Ondarrun; makinistek komixio bat osatu eta urtarilaren 1ean aurkeztu zizkien beren eskabideak armado-

reei; 2an eta 3an marinelak ere bildu eta eskabideak egin zituzten. Armadoreek zera erantzun zuten, lehendabizi itsasora iriteteko, komixio bat lurrean utzi eta harekin negoziatuko zutela. Baina arrantzaleak ez zuten hori onartu bai bait zekiten itsasoan denak barreiatuz gero ez zutela indarririk izango beren eskabideak lortzeko. Honela eman zitzaion hasera huelgari.

Lehen hilabetean patroiak, makinistak eta marinelak, bakoitza bere aldetik ibili ziren. Baina gerora elkartu, batzarrak guztien artean egin -1.500 lagun inguru biltzen dira- eta komixio bat egin zuten, hiru patroik, hiru makinistek eta sei marinelek -hauek gehiago direlako- osatua.

Elkarrizketak izan dira armadoreekin baina ezertara iritxi gabe noski. Hauek

ONDARRRI

75 EGUN GELDITURİK.

1500 BI 2000 ARTEKO FAMILIA KALTEAN.

HASIERAN BEZELA GRUPE.

FAMILIA ASU ORDU LARRIAN AKATZEN DIRE.

DENAK ETERRIN ESKUBIDERIK GABE DESPEDITUAK.

ARMADOREAK HERRIA ZAPALTZEN HARI DIRE.

GOBERNUAK GURE ARAZOEK ALDE BATERA UTZI DITU.

GURE HERRIA BETI BAT IZAN DA EUZKADIKO ARAZOAZ,

EUZKADI OSOAREN LAGUNTZA ESKATZEN DUGU ORAIN.

"ONDARRUKO ARRANTZALEEN LAGUNTZA"

soldatak "a la parte" izatea proposatzen dute, hau da, egiten den arrantzotik honenbesteko bat jasoaz. Baina arrantzaleek ez dute hau nahi, proportzio hori armadoreak jasotzen duenarekin alderatuz gero oso txikia izaten delako eta arriskutsua bait da hori, arrantzo txarra izatean arrantzaleak oso gutxi jasoko bait lukete.

"Sindicato Vertical"ak eta azkenik ministroek ere eskua sartu dute; armadoreak eta arrantzaleen komixioa ere egon berriak dira Lan eta "Relaciones Sindicales"ekoekin; "hitz politak baina beste ezer ez" zioten arrantzale batzuek.

Horien iritziz agian huelga garai honek egitea ez zaie hain gaizki etorri armadoreei, 200 milako lege hori dela eta batzuek beren txalupak beste portu batzuetara eramaten hasiak dira gainera, handik irten daitezten. Baina arrantzaleentzat luzeegia ari da gertatzen; dirua erraz urritzen da horrenbeste denboran. Etorkin batzuek beste toki batzuetara aldeginak izan behar dute dagoeneko. Baina hemen gelditzen direnak -gehienak noski- lagun-

tza eskatu behar. Eranskailuak atera, Bizkaia eta Gipuzkoako zenbait herritan beren arazoaren berri eman batzarreetan. Araba eta Nafarroan ere hori egiteko asmotan dira, dirua biltzeko mahinak jarri ... aldi berean Ondarrun janari banaketa egiten delarik eta dendetakoan laguntza ere jasotzen dutelarik, erosketak fidantzen uzten bait dizkiete. Emakumeek ere parte hartu dute, manifestazioak, e.a. eginez. Beren arazoaren zabaltze honetan igandean, martxoaren 20ean, partiduko atsedendian agiri bat irakurtzeko asmotan ziren. Atotxan azkenean lortu ez bazuten ere. Bertan, arazoaren berri eman ondoren beren burua "abertzaleztat" jotzen duten armadoreen neurri gabeko dirugosea, herria hondatzen ari dena, salatzen dute eta dei bat egiten langileei; "Euskadigatik zutik egon den Ondarruko herri honek, orain zuri, Euskadiri, Euskadiko herri langileari, laguntza eskatzen dizugu".



MUEBLES

URRETA VIZCAYA

1920'an sortutako etxea
ERREDIZAK - EDERGALLUAK
EGIN - GAIK eta AURRE - KONTUAK

POSTAS, 48

GAZTEIZ (Vitoria)

JOSE ZINKUNEGIREN OPTIKA DONOSTIAN

URTEETAN LANEAN OHITUA



Hernani, 4

DONOSTIA

lana

GASTEIZ

MARTXOAK 3.AREN ONDORIOAK

Tomas Etxabe.- "Forjas Alavesas"-ko langilea. O.I.C.-ko militantea. Martxoaren 3.an egin zen oroitzenen-hiletan irakurri zuenagatik kartzelatua: 500.000 pezetako multa ez pagatzeagatik hain zuzen. Arabako hainbat lantegietako langileek emandako diruari esker, ka-lean dago, eta "recurso de alzada" jarri du, Gasteizko Gobernariaren erabakiaren aurka.

Jakina denez, "ley transitoria" batetan, "arresto sustitutorio por impago de multa gubernativa" edo delako hori, kendu egiten omen da. Beraz, Etxaberen kasuan ere, argi eta garbi azaldu da Gasteizko Gobernariaren egoskorkeria.

Joseba Marijuan.- "Aranzabal, S.A."-ko langilea, eta O.I.C.-ko militantea. "Por agresión a la fuerza armada" kartzelatua. Gero jakin ahal dugunez, ez dago inolako probarik Marijuanen kontra. Kartzela-
ra bidali bezain laister, agiri bat azaldu zen Gasteizko egunkarietan, Gobernariak egin, "actos vandálicos" eta era hortako hitz xeble batzuek erabiliaz.

Tomás Etxabe eta Joseba Marijuan kazetalariek

Martxoaren 16.an, kartzelatik irten-
da, prentsa-aurreko bat egin zuten Etxabe
eta Marijuan, kartzelatuak zergatik izan
ziren adierazteko. Etxabek biziki eskertu
zuen, bere detentzioaren aurrean, herri
langileak eta Gasteizko beste giza-maila
batzuek agertu duten elkartasunagatik.

"Langileek, -zioen Etxabek-, ondo
baino hobeto ulertu dute zergatik eraman
nauten barrura. Nik hileta-egunean irakur-
ri nuena ez zen nik egindako irakurgaia,
"Coordinadora de Comisiones Represen-
tativas" delakoak egin baizik. Beraz, neri
egin didatena, langile-klase guztiari egin
diote. Nere ustez, Gobernuak izugarritzko
beldurra zion Martxoaren 3.gnari. Beldu-
rra, orain urtebete, sistema guzia eta
orain arteko langile-klasearen alde, izenez
behintzat, egon omen diren batzuek ere,
zalantzatan jarri zituen burruka bat, be-
rriro ere jendearen gogoan izatea. Jen-
deak eta langileek, ez dute ahaztu, eta ga-
rai hartan antolatzen hasi ziren Batzorde
Ordezkariek eta, zutik dira eta azkar-
tuz dijoaz. Nagusi jendeak, eta beronen
defentsaile den Gobernuak, bildur ikara-
garria dio honi".

Marijuan-ek, berriz, Gobernariaren
jokabidea salatu zuen. "Nere ustez,
-zioen-, "terrorista"tzat presentatu nahi
gaituzte, gure indarra bixtan baita, eta jo-
ko maltzur honek, nere ustez, badu zer
ikusirik datozen hauteskundeekin".

Azkenean, agiri bana eman zioten ka-
zetari bakoitzari. Agiria honako hau da:

"Gure detentzioak, desberdinak badira
ere, badute azpikoa berdin-berdina. Suarez-en
plangintzarekin bat ez gatozenok zapaltzen gai-
tuzte, hain zuzen, herria eta ezker-aldean mugit-
zen garen erakundeak. Demokrazia asko hi-
tze giten da, baina errealitatea hori da. Eta ho-
netaz gainera, honi guzti honi, Gasteizko Go-
bernariaren jokabide ezin gogorragoa eta ulertu
ezina gaineratu behar zaio".

Martxoaren 3.gnean izandako errepresioa
eta Etxaberen kartzelatzeaz hitzeginez gero (be-
ra ere nahikoa diskutigarria, "ley transitoria"
delakoan "arresto sustitutorio por multa gubernativa"
delakoak kendu egin bait dira), honela ja-
rraitzen da:

"Josebaren izena zikindu nahi izan dute.
Zera leporatu nahi izan diote: bere familia ta
guzti paseoa zihoazen bi polizi eraso zela,
beste lagun batzuekin. Hori gezurra da, eta na-
hikoa lekuko badago, Joseba handik urruti bait
zegoen hori gertatu zenean. Gainera, po-
liziak taberna baten barruan sartu ziren,
jendea erasotzen, eta ez alderantziz. Ge-
zurra da hau, eta aurrez erabakia zegoen Jose-
bari leporatzea, herriaren aurrean "terrorista"-
tzat presentatu nahirik".

"Salatu egiten dugu nagusi-jendea zuzen-
dutako demokrazia hori, zapalduok probetxu
gutxi aterako bait dugu. Bada garaia gure esku-
bideak aitortuak izateko. Langile-Batzarrak, eta
Langile-Batzorde Ordezkariek gure benetako es-
truktura dira eta hala aitortu behar digute, eta
beste alde batetik, eskatu egiten dugu, langile-
alderdi guztien legalizazioa".

TOMAS ETXABE
JOSEBA MARIJUAN

labur

PRESOAK KALERA

Gure lehen presoak kaleratzen hasi dira.
Jon Kortaberria Iraola eta Gotzon Usinaga
Uriarte, oinatiarrak, komando "Los Cabras"-
ekoak izan zirenak, eta Pablo Gabikagojaskoa
Gaietabeitia Ispasterrekoa asteartean irten zi-
ren kartzelatik. Hauek "prisión preventiva" be-
zala irauten zuten Carabanchelako espetxean.
Azken orduan jakin dugu hurrena Diego Elor-
rieta -Deriokoa-, Kepa Aulestia -donostiarr-
a, eta Fernandez de Luko -Gasteizkoa- kaleratuak
izango ote diren. Dirudienez, eman diguten
"amnistia" horren helburuak kunplitzeko as-
moz dabil Gobernuak. Iraun dezagun benetazko
Amnistia lortu arte.

AURRERAKIN SOLIDARITATEAN

Hamasei bat mila langile geldituak ziren
Bizkaian zenbaki hau isteko momentuan. Aste-
lehenean hasi ziren batzarreak lantokietan.
Aurrerako langileekin solidaritatez geldituko zi-
ren ala ez erabakituko. Euskal Erakunde Herri-
tarrak -L.A.I.A. BAI, E.I.A., E.H.A.S., ORT,
PTE, MCE, Eusko Sozialistak, Eusko Komunis-
tak, PCU, ELKI, eta OIC- dei egin zuen "Aurre-
rako langileekin solidaritate ekintza mota guz-
tiak egiteko". Solidaritate honekin batera, lan-
gileek lanaren iraunkortasunaren egoeragatik
eta "Real Dekreto-ley sobre Relaciones Labora-
les" en mamiarengatik protestatuz.

INDAR ATEAK ITXITA

Azken orduan jakin dugu Beasaingo
INDAR lantegia itxi egin duela bere zuzendar-
tzak, gaur hilaren 22tik, astelehenera arte, hila-
ren 28a arte, aldi berean langileak -500 inguru-
lana eta soldata kentzearekin zigortuz.

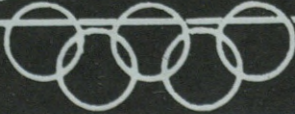
Langileek IRTP delakoa enpresaren gain
izatea eskatzen zuten eta beren ordezkarik
komixioa negoziaketan ari zen. Gaur goizen, hila-
ren 22an, bi orduko geldialdia egitea erabaki
dute; batzarrean zeudela, ordulaurden barru le-
nean hasteko agindua eman die zuzendaritzak;
horrela egindute, geldialdi intermitenteak egiten
jarraitzekotan.

Bazkailondoan, lantegiko ateak itxita aur-
kitu dituzte eta zuzendaritzaren nota bat aste-
lehena arteko zigor horren berri emanaz.

deportes

Jator jantzi
nahi baduzu

Elizondo



kirolak

Avda. España, 4
DONOSTIA

ROSA LUXEMBOURG

Rosa Luxembourg emakume bat da. Bere garaian hizlari bikain bat bezala agertu zen. Bere idaz-lan politikoak oso ezagunak dira. Baina nik hemen emakume honek idatzitako "Expetxetik Gutunak" liburua aurkeztu nahi nuke; liburu hontan Rosa Luxembourg-ek bere lagun Sophie Lienbnikeri igorritako gutun batzuez osaturik dago. Gutun hoiek duten zentzu poetikoak bultzatzen arazi nau, gutun hoiak zatitxo batzuek erakustera.

Historia labor bat

Rosa Luxembourg 1870ean errusiar Polonian jaio zen (garai hartan Polonia zati-eratu zegoen) eta ia Polonia guztia errusiar nazionalitatearen zegoen. 1898 urte arte errusiar nazionalitatea gorde zuen eta urte hontan alemaniar nazionalitatea hartzen du.

1905eko abenduan errusiar klandestinitoki sartzen da, eta era aktibo batean errusiar nazionalitatea gorde zuen eta urte hontan alemaniar nazionalitatea hartzen du.

1905eko abenduan errusiar klandestinitoki sartzen da, eta era aktibo batean errusiar iraultzan parte hartzen du.

Lenin eta Alexandra Kolontairen laguna handia. Eztabaida gogorak izan zituen Rosa Luxembourg-ek Leninarekin, batibat Rosa Luxemborg-ek zion; garaiko langileei ez zitzaizela beren autogestiorako biderik zabaltzen eta estatuak burokratizazio hertsia baten bidea zeramala adierazirik.

Rosa Luxemborg-ek espetxean bi urte egin zituen, espetxetik atera eta handik denbora gutxira, karrikan, tiroz hil zuten 1918-ko udazkenean.

"Expetxetik Gutunak"

Breslau-tik 1918-III-24ean

... Izugarritzko erreproduzioak igorri dizkidazu. Ezin ezer esan Rembrandt-eri buruz. Titienaren erreproduzioan zaldua asko impresionatu nau; ez nuen inolaz pentsatu animala bati horrelako indarra eta noblezi itxura eman diezaiokeenik. Bainan ez dago ezer ederragorik Bartolomeo De Veneziaren emakumeren erretratu bano (nik ez nuen pintore hau ezagutzen) koloreen eromena, marraren finta-suna, bai edertasun misteriosoa espre-soan! Ez dakit ondo zergatik bainan erretrato honek Giokondarena gogora arazten dit. Erreproduzio hauek espetxe-ko nere gela argituko dute, eta nik poz handi bat zor ditzut.

Breslau-tik 1918-I-14ean

Sophie matea, badakizu zure urte betetzean izan daitezkeen lore guztiak eskeiniko nitzizukeela. Behar bada datorren urtean nik eskeniko dizkizut lore hoiek zure urte betetzean... Gaur hutsa

grado egiten du, baina aireak badu udaberriko irria, goxoa eta freskoa, zeruak badu urdin dirdiratsa bat. Udaberria sentitzen dut; udaberria da bizi garen bitartean utzi nahi ez dugun gauza bakarra urtero maitatzen eta desiratzen ikasten duguna... Zu ere Sophie, negu eta izotz artean goizegi sortu zaren lorea zara, arrazoi honegatik bigunegia bizitza guztirako, baina neguan lorea zaintzen den bezala zaindu behar zaitugu.

Breslau 1917ko abenduan

Ah! Sophie ez dakizu gaur zenbat sufritu dudana. Nik paseatzen dudana patioan maiz, armadako kotxeak sartzen dira, soldaduak behar dituzten gauzei. Bisonteak tiratzen dute kotxe hauetatik. Animala hauek behiaren tankerakoak dira. Lehenbiziko aldian zen animala hauek ikusten nituela, behiak baino indartsuagoak eta altuagoak dira, buru zapala eta bere bi adarrak oso aparte daude bat besteari gandik; buru beltza dute eta begi handi eta goxo batzuek, askatasunean bizitzen ohituta daude eta oso gaizki bizi dira etxeko-animala bezala; horregatik azkar hiltzen dira...

Arratsalde batean soldadu bat eroturik, animala hauek jotzen hasi zen odole-tan jarri arte; hura gogorkeria! Bisonte giza-joak ez zekiten kolpe haien arrazoi. Bisonteak eta nik elkarri begiratu genion eta bat egin genituen gure min, gure miseria, eta gure nostalgik.

Breslau-tik 1918-IX-18

Ez dut bisita gehiagorik nahi. Gure lagun guztiak espetxetik ateratzen ari dira eta uste dut laister neri tokatuko zaidala, Karl ere libratuko dute. Horregatik aske naizenean ikusi nahi zaitut Berlinen...

AMAIA LASA ALEGRIA



Martxoak 8:

MUNDUKO EMAKUMEEN BORROKA ELKARTASUNA

Euskadin, lehen aldiz ospatu da egun hau. Santutxuko S. Franziskito elizan, astearte eguzkitsuan bildu ziren 1.000 bat emakume. Zahar eta gazte, "etxean" lana egiten dutenak eta lantegietan lana egiten dutenak. Denak han ziren. Zapalkuntzak elkarturik, gizarte-ko marginaltasunez oharturik joan ziren, elkarren berri jakitera. Era askotatik daforkien baztertzear hitzegitera, eztaibaidatzera. Azken finean, batzera.

Sarrera gisako azalpenak egin ondoren eta problematika orokorki ikusi ondoren, langile emakumeek agertu zuten lantegietako bere egoera. Galerías Preciados eta Artiach-ekok mintzatu ziren honetaz. Momentu hauetan borrokan ari baitira. Batzuek kalean eta besteak, Denda hertsirik dutela. (Hurrengo alean izango dugu aukera, hauekin mintzatzeko).

Milaka etxekoandreen izenean, beste emakume batek ihardun zuen. Eguneroko lan isilean hainbat eta hainbatek ematen duen lanagatik mintzo zen. "Baliarik ematen ez zaion lana" zela esan zuen. Aurrerantzean zioen bezala, sozial proiektioak ebakitzen duen lana. Makina bat al-diz izan zen txalotua. Beste guztiak ere. Elkar identifikatzea bilakatu zen.

Beste alderdi bat ikutuz, neskameez ihardun zuen beste batek. Espainolez, "empleada de hogar" deitzen da. Beraien egoera laboralaren ardurarik eza aldarrikatu zuen. Bizkaian bakarrik, 30.000 dira. Bere eritziz, langile klaseak lortu dituen eskubideen mailara ere, ez dira aile-gatzen. Puntu honetan, Gobernua gogor salatu zuen. Hitzaldia, lan honen desagertzea edo kentzearen deia eginez amaitu zuen.

Karteletako emakumeen egoeraz hitzegitea zen, hurrengo puntua. Honetaz, politik presoak mintzatu ziren. Bi alderdi ikutu zituen: politik delitogatik kondenatuen, gero. "Alde biak hartzen ez duen amnistia, benetakoa ez da". Hitz hauetxez bota zituzten. Kontutan hartzekoa gaur "amnistia" hainbat deihadar-katzen den momentuan.

Familiako arazoak hitzegin behar zela, ez zen dudarik. Semeak izateko edo ez izateko eskubidearen lortu beharra. Han esan bezala, ezjakintasunak kalte asko dakartza. Behin baino gehiagotan ere, nahitaezko amatasunak arrastu beharrik; emakumearen bizitza arriskuan ipintzen duten abortuak emanez.

Heziketaren beharra. Sexual informaketaren falta. Antikonzeptiboaren legalizapena-gizon antikonzeptiboaren inbestigatzea- eta, abortuaren despenalizatzea, esijitzen ziren.

J.L.

PASAIKO UDALGIZONAK

UDALETXEAN BERRIRO



Ikurriña jarritz geroztik beste jokabide bat hartzera beharturik dira herrigizonak.

PASAIKO OSOARI

1976ko abuztuaren 16an ospatu zuen batzarrean, Pasaia udalbatzak erabaki hau hartu zuen:

1— Amnistiari buruzko azken dekretoren motz eta urritasuna salatu, bertan Euskal Herriko seme asko baztertuak izatean, politik eta gizarte bizitza normal batetarako beharrezko diren xedeak ez di-tuela osatzen adieraziz.

2— Uztailaren hogeita batez, Fueroen deseustatzearen ehun urte buruan, Bergarako ospakizunean bertako Alkateak irakurri zuen agiria onartu. Ospakizun hone-tara Pasaia Udaletxea bere ikurra aurre-tara zuela eta Bazkunde gisan agertu zen.

3— Uztailaren hemeretzi gertatua-gatik, Errenteriako Alkateak harturiko uzte erabakiaz, Pasaia Udaletxearen ki-detzea agertu.

Geroztik, eta Indar Erakundeek Pasaia eta hauzoko herrietan emaniko egin-tzen gatik, 1976ko irailaren 10ean izani-ko batzarrean, Victorio Luzuriaga S.A. ko langileen agiria irakurri eta "azken egune-tan gure Probintzian eman den legezko in-darkeriaren gehiagotzeak gure herria sa-konki kezkatu duela; elkartze eta mani-festazio baketienak ere desagiteko, su-tarmak tarteko, erarik bortitzenetako joe-rak erabiltzea ohiturazko bailitzan gerta-

tzen dela ikusiz; Donostian igandean gerta-tuak, balaz zauritutako bi, Alderdi Zaha-rrean ospatzen ari zen jaialdian zeudenen aurka emaniko indarkeriarik bidegabekoe-nak, asteartean Gros hauzoko tanborrada desagiteak, eta hilaren zortzian eta bede-ratzian Ondarrabi eta Pasaia gertakizun negargarrietan izan diren bi hilketa eta bost zaurituek nabarmentzen duten gure Herriaren aurkako eztenkatze nahia" gar-bi dagoela agerian jarriaz, ondorengo era-bakia hartu zen:

1— Ondarrabiko Udaletxe eta herriak daramaten gora-behera mingotsakin kide-tzea.

2— Eskubiderik jakinenen aurkako atxikidura ofizialaren basakeria salatu.

3— Salaturiko gertakizunen egile eta arduradunei kontuak hartzea eskatu.

4— Aginpidedunengana zuzendu, in-dar erakundeek ez dutela era hontako egintzarik emango, Udaletxei ermoki zi-hurtatu diezaiten.

5— Gipuzkoako Gobernadore Zibilak Guardia Zibillen Zuzendaritzak, Segurita-teko Zuzendaritzak eta Gobernuko minis-teritzak gure herrian eramanez hain ondore txarreko politikarekin ados-eza, Erregeari eta Gobernuko Lehendakariari agertzea.

1976ko irailaren 10en Batzarre ber-ean eta bertako azken ondorio bezala, Udalkideek erabaki zutena:

a) Andres Aramendi Sodupe Alkate-lehendakariaren dimisioa onartu.

b) Aurrerakoan beren eginkizunik ez betetzea, eta hauekin zer-ikustekorik du-ten ospakizunetan parte ez hartzea, ho-nela sei deietara ez azaltzean jarraituak izate arren.

1976ko urrian, Udal-batzik ezak he-rrian sortutako arazoaren berri eman zitza-i-en Elkarteci. Sortutako egoera eta era-gozpenen berri ematearren izan zen, zail-tasun guztien jabe izanik, egoera garbitze-ko jokabideak azter zitzaizten.

Iritzia eskatu zitzaizten Elkar-teek eran-tzun eragikorrik ematen ez zuten bitarte-an, arazo hauek haudioagotuz joan dira.

Azkenaldi hontan, Pasaia Lizeoaren eraikitzearen jira-biran sortu diren zail-tsunak eraginda, eta ez egitearen arriskuan ez erortzeko behar ziren dokumentuak Udaletxeak bakarrik eman ditzakeela iku-siz, ahalik eta azkarren udal-batza mar-txan jarri behar diren kezka sortu da gehi-enengan.

Otsailaren 5ean ospatu zen eta Pa-saiako ikastolek osatzen duten Pasaia Li-zeoko gurasoen Batzar Nagusian, gehi-en-bat udal-batzik ezak sortzen zituen arazo eta oztupoak agertu ziren. Udalkideen bersartzearen alde erabaki zen gogobater batzarrea.

Oraintsu, Elkar-teen Koordinadorearen eraginez, Pasaia Antxon batzar herriko bat ospatu zen, Udalkideen bersartzearen iritzia nagusituz, baina udaletxeko eginkizunetan gogo biziz parte hartu nahiz, inolaz ere egungo lege araudien barruan ezin bete daitezkeen baldintza batzuk proposatu. Halaz guztiz ere, gogo bizi hori de-nez eragile, eta baldintzak bitarteko, hiri biderik egokiena eman diezaioketen auki-ramena proposatzen dugu geroxeago.

Era berean, Pasaia Kepa Deunako El-kartearen ordezkariek egin dituzten zenbait bileraren ondoren, beren iritzia jasotzen duten agiri bat eman zuten otsailaren 17-an hamalau Elkar-te, Udalkideen bersartze baldintzarik gabe proposatu; otsai-laren 24ean ospatu zen Batzar Herriko-ak berea egin zuen proposamena. Batza-rre hontan, Udaletxearen eginkizunetan parte hartzeko egokien eta arazoizkoen izan daitezkeen erak aztertu ziren.

Otsailaren 25ean Pasaia Donibanen egin zen Batzar Herrikoian ere, eta sortu-

tako arazo guztien agerpena egin ondoren Udalkideen bersartzea erabaki zen ezairekin ezin izan dezakeen gehiengo baten iritziz.

Behin, bai beren Batzarre eta Elkartearen bitartez herikideen gogoia jaso dugunez, Udalkideok, gure erantzunkizun eta egin-kizunen jabe izanik, gehiengo horren iritzia onartu beharrezkoa dugula uste dugu. Honela, Udaletxeko eginkizunei bereratsotzea erabakitzen dugu, iritzi honetako ez diren kanporatzea errespetatuz.

Honengatik eta hemendik aurrera, honela gelditzen da Udal-batza:

Jose Maria Legarda Martinez de Ilarduya

Karlos Madinabeitia Arcauz

Jose Luis Alzua Laboa

Jabier Urtizberea Arocena

Luis Aldezabal Galdona

Ramon Zaldúa Errazkin

Florentino Oreja Besga

Jose Enrike Iriarte Beldarrain

Jose Luis Palacios Arraras

Udaletxeko eginkizunetan herriak parte hartzeko ematen ziren proposamenak aztertu ondoren, egokitzen jotzen da, gidari izan daitezkeen ondorengo puntuak ezartzea:

1- Distrito bakoitzaren ordezkari izan daitezkeen lan taldeak sortuko dira, duten garrantziagatik merezi duten era guztietako eginkizun eta arazoak, udalkideekin batera azter ditzaten. Harreman hauk Distrito bakoitzeko Udal ordeko etxeetan izango dira, alde aurretik izendatutako egunetan, eta Udal-kideen esku egon daitezkeen dato denak agertuz. Arazoaren garrantziak hala eskatuko balu, dagokion Distritoko bizi-lagunen iritzia jasotzeko bitartekorik egokienak erabiliko lirateke.

Pasaia osoari dagokion gairen bat bultz, herri osoari eskatuko litzaioke iritzia. Udal-batzari emango zaizkio onarturiko erabakien berri.

2- Aztergaiak euskaraz eta erdaraz erabiliko dira.

3- Lan taldeek ere, Udal ordeko etxeetan aztergaiak proposa ditzakete, eta

eraberean gogozko zaion edonor herikidek, honela Udal egimenari eraginaz.

Bestalde, Udaletxean bersartzean, Euskal Herriko Udaletxeen joerari jarraituko gatazka, mugimendu honek Bergaran egin zuen lehen ospakizunera joan ginenetik eman genuen bezala.

Azkenik, garbi jartzen dugu, hurrengo Udal auteskundetara bitarteko epea betetzeako bakarrik dela, gure bersartzea. Orduan, Udal-kide berrien, lan taldeen eta hitz batetan hemen aipatzen dugun erakunde honen autamena, Pasaia herriak bere esku izango bai du.

Hala jakin arazten dugu Pasaia herriaren ezagutzarako, mila bederatzirehun eta hirurogeita hamazazpigarren otsaileko hogeita zortizian.

Abenduaren 5eko Z.A.n (715 zenbakia), Beasaingo Guraso Elkartek eta Lalleko Patronatoak zuten zigorraren berri eman nuen. Zigor horien berri, azaroaren 6an hartu zuten eta 3 hilabetetarako zirenez, bukatua dute.

Harez gero ordea, beste Elkarterik ere izan da ukiturik edo ukitu nahikorik. Zigor zuzenik jasan ez badute ere, halako arrisku giro bat bizitu dute heuren legez-tatze alderdiko "hutsuneak" aitzakitzat harturik.

Alde batetik, Dendari Elkartea eta bestetik AFA (Asociación Fotográfica Aralar) gertatu dira kinka honetan eta bakoitzak bere irtenbidea bilatu behar izan du.

Dendari Elkartea sortu zenean, Sindikalean eta Udaletxean ere izan bide ziren legez-tatze moduren baten bila, baina aparteko erakundeketa gabe ari zitezkeela esan zieten, bai batean eta bai bestean. Gero ordea, Udaletxekoei kontuak eskatzeko ekintzak sortu behar izan zirenean, beste Elkarterek bezala esku hartu zuten Dendariaren ere, eta orduan eskatu zaio kontuak. Lehenik, Lehendakariak koartele- tikan iragan behar izan zuten eta han galdetuei erantzun. Ondoren, Gobernari-aren (lehengoaren) gutun bat hartu zuten "... que tenía noticia de pretendida asociación..." eta "... que no consta en ningún registro..." Horiekin, Elkartea ez zela adierazten zitzaien eta Elkartea bezala jokatzetik ez zuela noski. Bezeroei zerbait erostean ematen zaien zozketa txartelak eta gainontzeko ekintza guztiak moztu beharrean gertatu zen bada Dendari Elkartea.

ELKARTEEN ARRISKUAK

Elkartea izateko bada, urrats berriak eman behar izan ditu. Honetarako, Gasteiz, Bilbo, Donostia eta abarretan diren kideko Elkarteen berri jakin behar izan dute dendariak eta azkenik, legez-tatu dute Beasaingo Dendari Elkartea ere, beraz egun, erakunde bat da. Une honetan, aurrera doaz berriro beren ekintza guztiak.

AFArekin ere zerbait gertatu da. Beraz, argazkigintzarako joera zuten lagun talde batek sortu zuen. Gero ordea, argazkietan ez ezik, Udaletxekoei kontuak eskatzeko sortu ziren ekintzetan ere esku hartu zuen eta hortik kaka. Legez-tatu gabe zeuden eta taldeko buruari koartele- ra deiturik heuren jokabidearen kargu hartu zieten. Buruak orduan, Aizkorri Mendizale Elkarteko adar bat zirela aitortu bide zuen irtenbide bat bilatu ahal izateko. Baina kontraesana aurpegiratu zioten jarraian, alegia Mendizaleek izenpetu bazuten, nolaz bertako adar batek osteria izenpe zezakeen?

Horiek horrela, Aizkorri Mendizale Elkarteko adar bezala alboratu da AFA eta badakike jendeak nork izenpe dezakeen eta nork ez.

Hauk bada, horrela bukatu dira, baina garbi dago noski, Udaletxekoei kontuak eskatzeko asmoz esku hartzeak eragin dituela egoera hau eta xaxatzailak herrian bertan direla ere bai. Izan ere, nork daki Udaletxekoei baino hobeki Elkartea bakoitzaren berri?

MURUMENDI

ekologia eta frantziako hauteskundeak

Frantziako municipal hauteskunderen kandidato batzu aurkeztu dituzte ekologistek. Dirlako "zerrenda berdeak" Lillen Montmorencyn, Grenoblen eta Parisen plazaratu dira. Parisen, ehuneko 10,5 boza lortu dute. "Paris-Ekologia"n biltzen diren taldeetako batek, "Les Amis de la Terre" delakoak programa hau eskaini du. Paris dagoen lekuan Bilbo irakurtzen badugu, Euskal Herriarentzat egikor litekeen "utopia" errealista bat ikus genezake, alegia.

EKOPOLIS

Hona hemen benetako hiri batentzako xedeak, giza harremanak kaleetan mila aldiz biderkatzeko.

1— Oinezkoiei eta bizikletei lehentasun osoa ematen zaie. Parisen barrenean norbere autoen erabiltzea poliki poliki suntsitzen da. Oraindik zirkulazioari irikita diren kaleetan, kolektibo ibilgailuentzat (taxi eta autobusak) bi pasabide bereziak mugatzen dira. Pertsunen eta merkantzien garraioa kolektibo ibilgailuen bidez egiten da. Zabalduko espaloietan arbolak aldatzen dira. Tarteko kale eta karriketan haurren jolas tokiak eta baratzak egiten dira. Oinezko zebrabideak kendu eta haien ordeztu autoentzako pasabideak jartzen dira; hau da, autoak espaloiak i-garotzerakoan gelditu gelditu egin beharko dute. Dohango bizikletak eskaintzen zaizkie biztanleei.

2— Berde guñeak etengabe hedatzen dira; botatako etxe batzu ez dira berriz eraikitzen, baratzak inguruko kaleak desasfaltatzen dira eta landatzen dira. Parkeen hesiak kentzen dira. Edifizio handien teilatuetan baratzak sortzen dira, fruitu-arbolei lehentasuna emanez.

Nekazaritza hirietan sartzen da. Laborantza eta hazkuntzaren teknikak ikasten hasteko, baratzak irekitzen dira eta hor erakuspenak ematen zaizkio jendeari. (Orain Luxembourg izeneko baratzan egite den bezela). Institutoko ikasle guztiek, asteen behin, natur zientziak ikasten dituzte hiriko baratzetan.

Etxeetako aurrekaldeetan sasi-mahatsa aldatzen da eta, ahal den neurrian, berin-etxeak (serrak) eraikitzen dira teilatuen gainean.

Paristar bakoitzak gehien maite duen kirola haize zabalean egiteko tokia izan behar du.

3— Hiriko biztanleen osasunari kalte egiten dioten gasak, keak eta hautsak, haizetik aienatuak izango dira: industrial

kutsaduraren iturriak kentzen eta etxetako tximiniak iragazkiaz hornitzen dira (...).

"Seine" hibaia garbitu eta haren erretzetan piszinak egiten dira. Estaliak izan diren hibiak (Grange-Betelière, Bievre) berragertatzen dira. Iturriak konpontzen eta biderkatzen dira. Industriek ez dute geruza freatikotik ur gehiago ateratzen, ez eta ere ur zikindurik hara botatzen: zirkuito itxiaz baliatu beharko dute. Ur edangairen banakera eta tratamendua udalak hartzen dituzte haien gain, enpresa pribatuak baztertuz.

Zarata kontrako programa bat gogoroki erabiltzen da. Beharbeharezkoak ez diren industri kaltegarriak berrerratzen dira.

4— Frantziak nuklear industriari uko egiten dio. Eta, Paris inguruan nuklear ezartzerik ez, noski.

Energia erretzea gaurko mailan mugatzen da. Bakoitzaren kontsumoari dagokionez, tarifa gero-eta-gehiagoko bat ipintzen da. Ahal den neurrian, autohormitzeaz jo behar du Parisek eta ez kanpokoaren menpekotzan gelditzea. Etxe guztiak eme teknikaz tresnatzen dira: colianaz, eguzki-bildugailuz, bero ponpaz, serraz, bero aislamenduz eta abar.

Etxe berriak guztiz eme teknikaz tresnatuak izan beharko dute. Guztientzako pisu kolektibo batean ezarketa batzu ipini litzakete (ikuzgailu, telebista eta abar).

Teknika berriak fidagarriak direla erakusteko, dorre handiak (Maine-Montparnasse delakoa, adibidez) eguzki-bilgailu handiak bilaka litezke, haiek hartzen duten energia inguruko etxeei banatuz.

"Seine"ren gainean ur-errota batzu ezar daitezke. Lanpa inkandeszenteei ordez (elektriko indarraren iriesleak, benetan) neon-lanpak erabiltzen dira.

5— Hirigintzak ez du teknokraten gain izan behar. Xede eskergei dagokionez mesfidantzaz hartu izango dira. Dorre handien eta supermerkatuen zabalkundea behin betirako gelditu erazi behar da. Baratzak eta bizitegi merkeak kontrajartzea txanteje jasangaitz bat da. Hauzo zaharrak berriturik (eta haien biztanleak kale-ratu gabe), alojerak ttipiturik eta Administralgoak orain dituen etxeak harturik, posible izango da jendetza osoarentzat bizitegi atsegin bat aurkitzea.

6— Metro eta kaleetan egiten den publizitatea mugatzen da. Horren ordez, kontsumatzaile-elkarteek egindako informazioa eta artisten erakusketak jartzen dira. Salgai produktoak iraupenaren erakuspen bat eraman behar dute laboratoriorik independenteen kontrolpean.

Udalak toxiko edo kalitate txarreko produkto baten erabiltzeari uko egin diezaiake.

7— Zakar-bilketa egiterakoan bereizketa bat egin behar da, paperak, metalak,



uzkin biodegradableak eta abar aldenduz. "Embalage perdido" direlako ontziak debekatzen dira. Etxeetan, ur zikinak birziklatzeko eta "konpost" egiteko tresnak antolatzen dira.

8- Paristarren janariari dagokionez, oharpen berezi bat eskaintzen zaie. Ahal den neurrian, Parisko herrialdeetiko ekarria eta kalitate onekoa izan behar du: hau da, onuragarria eta ekologiko moldebidez egina.

Etengabeko informazio batek elikera egokia aukeratzeko ahaltasuna ematen dio bakoitzari: haren osasunari, ekosistemaren orekari eta munduko elikerari kalte egin gabe.

Lanorduak laburturik, paristarrek ez dute industrial restauranten jatera kondentaturik izan behar, eta emakumeak ez dira haien bakarrik sukaldea eta erosketak egitera kondentaturik izango.

9- Ospitaleak eta osasun zerbitzuek higie-ne eta funtsezko medikuntzaren ikastaldiak debalde eskaintzen dituzte. Medikuntza prebentiboa nunahi eta dohan egiten da. Ahal den neurrian, ospital handi eta burokratikoak eginkizuna arintzen da hauzoko dispensarioen bidez, etxeko sendaketak zabalduz, heziketa laburrago-ko sendagileak ugalduz eta, azken funtsean, oroien elkarlaguntzaren bidez.

Ekologiko eta autogestio gizar- batean, lan gutxi eta kontsumo hobe- a egiten direlarik, eritasun eta istripu asko baztertuak izango dira.

10- Asteko lanorduak, garraio den- bora barne, 30 izango dira. Ezin da hau- zoko bizitzan eta udal administralgoan parte hartu lan eta garraio orduak luzeak baldin badira: beraz, lanorduak laburtzea behar-beharrezkoa da. Gainera, produk- zioa ez da horregatik txikiagoa izango produkto iraunkorrak, jendearen behar- ren araberrazkoak eta langileek aukera- tzen duten teknikaz moldatuak egiteko- tan. Bestalde, lanorduak laburtzeak langa- bezia baztertu dezake.

11- Eskulana begiratzeko eta hedatze- ari, aldakuntzaren industria txikiari, kon- pon eta birziklatzeko zerbitzuei lehenta- suna eman behar zaie.

Gaur eguneko Parisko hiriak haren es- kuzko eta produktibo iharduerak galtzen ditu, administralgoaren bulegoz eta resi- denzial hauzoko betetzen dela. Habitat, la- na eta astia kale bakoitzean elkartuz, hau- zoak berpiztu daitezke.

Edifizioen aislamendua, eguzki bero- eragileen ezartzea, uzkinen tratamendua, nekazari eginkizunak hirian birsortzea da- kazkin ekologiko programa batek, enple- gu berri asko sortaraziko du.

12- Hauzo kooperatibak hedatzeko do- hango aretoak (eskoletan, adibidez) eta subentzioak eskaintzen dira. Han, kul- tur mintegiak, haurtzaindegia, ikuzte- giak, esku lantegiak, eroski zentroak ko- katzen dira. Hoen bidez adin ezberdine- ko biztanleak elkar daitezke eta zerbitzu kolektibo batzuei haien gain har ditzakete.

Kalea abegitxarreko delarik, oraingo paristarrek etxean gelditu behar du. Are- to, bide eta astirik ez dagoelarik, oso zai-

la da elkar bizitza. Harreman anonimoak, profesional espezialpenak eta ondasun eta laguntzen merkatalteak suntsitu dute el- kar laguntza.

Hauzo kooperatibek egoera hau kon- pon lezake: eginkizun desberdinak bat- uz, adin eta heziketa desberdineko per- tsunak elkartuz, laguntzen trukea, lan aberasgarria eta kreakuntza erretzen di- tutze kooperatibek.

13- Paristar bakoitzak hilean 12 or- du baino gehiago pasa ez dezan lan neka- garrietan, txandaka egingo dira lan horik. Hauzoak autokundeatzen diren neurrian ez dira biztanle batzuen gain utzi behar lan nekagarriak: zakar bilketa, kale eta ur zikinen bideen mantenimendua eta abar, aldizka banatuko dira denen artean.

14- Parisko hauzoek inguruko base- rritar herriekin harreman bereziak hartzen dituzte.

Frantses gizartearen krisisaren alde nagusienetako bat, hiriarekiko baserrien menperatasuna da: horren ondorioztat, lehengoak itotzen ari dira eta bigarrenak jendez husten dira. Bai hirietan eta bai na- turan ondo bizitzeko eskubidea defendat- zen du ekologiak.

Hiri hauzo eta herrixken artean harre- man konkretu eta estuak eratu daitezke, hiritarrak eta baserritarrak urbil daitezen emaitzen trukearen bidez, oporrak, sa- soiko lanak eta festak elkarrekin eginaz.

15- Jendeak zuzentzen dituen hau- zobankoak sortzen dira, biztanleen di- ru-aurrerakuntza hauzoa hornitzeko era- bil dezaten.

16- 10.000 biztanleko hauzo bakoit- zean alkate bat hautatzen da. Jendea- ri dagozkion erabakietan, administralgoan eta informazioan parte hartzeko jendeak behar dituen teknika-bideak udaletan ipintzen dira: "muralak", bertako aldiz- kariak, kablezko telebista, telefonoa, or- denadore txikiak. Garrantzi handiko era- bakiak erreferendumen bidez hartzen di- ra: mila pertsona ados badira erreferen- dum bat eskatu dezakete.

Paris handiko biltzarre batek eskual- de guztiak hautatutako eginkizuna koor- dinatzen du. Biltzarre hontan ordezkari- tza proporzionala da.

17- Eskolak hauzoko biziari iriki- tzen zaizkio. Biztanleek haien lanbideei eta problemei buruz mintzatzeraz etortzen dira. Han, esku eta buru lanak ikasten di- ra: honela bakoitzak nekazari eta indus- trial oinarritzko teknikak ezagutu ditzake, esku-lanbide bat edo bi egiteko gauza izango da eta erabiltzen dituen tresnak irauarazten eta konpontzen jakingo du.

Haurrek ere bai hauzo lanean parte hartu behar dute, erresponsabilidatearen zentzua izan dezaten txikitatik.

20- Gobernoa Paristik joaten da eta Estatuaren zerbitzuen deszentralizazio bat egiten da. Ministerioek uzten dituzten edizioak jendetzaren kontrolpean jar- tzen dira.(...)

Gobernoa babesteko dauden indar errepresiboak ere joango dira bai, eta haien orde, hauzo biztanleek hautatuta- ko hirizainak izan litezke. MARIA A.

Zeruko ARGIA

EUSKALDUNON ALDIZKARIA

lehengo
oraingo
eta
betiko

astekari euskalduna

HERRIAK HERRIAREN TZAT EGINA

EUSKAL TALDE GUZTIENTZAT ZABALIK

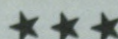
HARPIDETZA

Barruan.....	1.100 pta.
Korreo batasuneko herrietan	1.300 pta.
Atzerietako beste herrietan	1.600 pta.
Airez	2.500 pta.
Salmenta (ale bakoitzeko)	35 pta.

Zeruko Argia
Okendo 22
DONOSTIA

Jaun-andreok: astekari hau astero nahi nukeela adierazi nahi dizuet orri honen bidez.

Izena.....	
Deitura.....	
Helbidea.....	
Herria.....	
Prob.....	
Adina.....	
Ogibidea.....	
C/C. Nom:.....	
Zenbakia.....	



benetan axola ote zaigu natura?

benetan kontzientziatuak gaude?

Gauregun askotan aipatzen dugu kontzientzia. Badirudi kontzientzia hitza politika mailan bakarrik erabili behar dela. Hala ere, gure iritziz politikán ezezik, beste maila askotan kontutan hartu beharrekoa da. Norbaitek galdegin dezake: Zertaz ari ote duk hau? Nire asmoa naturaz eta naturak eskatzen digun kontzientziaz hitz egitea da. Izan ere, naturak, gure inguruak, kontzientziaren behar handia du. Nola onar ditzakegu naturari egiten zaskion kalteak?

Adibide asko dago. Guk bat bakarra aipatuko dugu. Goazen San Adrian aterpe aldera. Orain dela bost edo sei urte bide txigorra besterik ez genuen hara iristeko. Gaur berriz, goitik, behetik, aldamenetik, alde guztietatik pistaz bete zaigu. Pistek sortzen duten erosotasuna ez dugu ukatuko. Baina mingarri zaiguna hau da: pista hauk nork nola egin diuten. Guztion beharrak ez, bakar batzuen kapritxoak izan dira pista hauen eragile. Natura bereganatu eta bere gisara erabili nahi duen diru-



dun bakarti batzuk izan dira egile, guztion interesak alde batera utziz. Orain dela denbora gutxi beste pista bat iriki dute. Petrolio bila homen dabilta. Lasai, ez gara gu aberastuko! Nori eskatu ote diote hauek baimena? Diputazioari? Badirudi hau izan dela baimena eman duena. Harritzekoa!

Orain dela bi urte mendigoizaleok Diputazioarekin egin genuen bilera batean Haizkorriko zuhazti eta berdeguneak bere hartan gordetzea erabakiz, beste hainbat mendi bezala. Beharrezko ikusten zen hau, satsuduraz eta gizarte natur desegile honetan. Zer gertatu da geroztik? Nolz ez dute gorde eta defendatu hartutako erabakia?

Gauza bat dago argi eta garbi: Interesak, bakar batzuen interesak, herri interesen gainetik daude. Diruak dena dezake. Natura guztiona da eta guztiona denez denok dugu esatekorik, denon iritzia hartu behar dira kontuan, denok gara nor erabakiak hartzerakoan.

Bost axola zaie hauei natura, interes komuna eta gu guztion iritzia eta erabakiak. Besteak izurra daitezela! Gure etxetxo egiteko hemen ez bada beste nonbaiten izango da lekua. Horrelako jakabideen aurrean zer postura har dezakegu? Baldin kontzientziatuak balin bagaude, gure erantzuna gogorra izan behar da nahi eta nahi ez, eta laster eman ere. Okerrak, kalteak ongi ikusten ditugu, aipatu ere askotan aipatzen ditugu. Baina hitzak, orbelak bezala haizeak eramaten ditu. Hitzak hitz, ekintzak dira, erabaki sendoak, egoera, jakabideak aldaerazi eta mugaerazi ditzaketenak. Zer erabaki, zer ekintza? Hori guztion artean erabakitzeko eta ikusteko da.

Neuk bukatzeko dei bat egin nahi nuke mendi elkarte guztiei eta herritar guztiei: "Naturak garrantzi handia du guretzat gizarte guztia erantzut, naturaren defentsa gure buruen defentsa da." Naturaren kontzientzia ere politikoa da.●

PELLO



ERLOJU ETA BITXITEGIA

Eduardo Chopeitia

- Urrut: 41 77 51 - 42 27 00

Getaria, 10

DONOSTIA

madrilen amnistiaren eske

Madrilen ere izan da amnistiaren aldeko ekintzarik, utzi dieten neurrian behintzat. Martxoaren 5etik 11ra bitartean GALEUSCA ospatzen zen, EKIAs (KASen inguruko ikasle euskaldunen erakundea) eta ANPGak (hau Galiciakoa da) antolatua. Amnistiari buruzko mahain-inguru bat debekatu egin zieten; ondoren entzerrona bat egin eta handik poliziek indarrez atera zituzten.



Kultur astearen barnean ekintza hauek zeuden prestaturik; martxoaren 5ean, larunbatean, GALEUSCA JAIALDIA Miro Casabella, Xeberri eta Mendibil eta Rafael Subirachs kantariekin. Astelehen eta asteartean Galicia, Euskadi eta Katalandar Herrien egungo egoerari buruzko hitzaldiak, Camilo Nogueira galegoak, Franzisko Letamendia eta Jon Idigoras eta Eva Serra katalandarrak emanak. Asteazken eta ostegunean filmak eta ostiralean amnistiaz mahain-ingurua, Galiciako Nemesio Barxa, Euskadiko Migel Castells eta Katalandar Herrietako Marc Palmes abogaduek parte hartzen zutelarik.

Hizlari eta entzuleak San Juan Evangelista ikastetxeko aretora mahain-inguru honetara hurbildu zirenean, galerazia zegoela esan zitzaion. Horren ondoren antolatzaileek eta hizlariak eginiko agiriari, debeku hori alderdi politiko batzuei batzarreak, kongresoak, e.a. egiten uzten zaizkien bitartean, giza eta herri eskubideen aurkakoa dela eta gobernuaren jokoa garbi adierazten duela, alegia franquismoak, espetxeratutako politikoak askatzeko asmorik ez duela, diote.

Bestalde, gobernuak egun horretan "amnistiaz" emandako neurrien ondoren, ehun lagun, aipatu S. Juan Evangelista ikastetxean entzerratu egin ziren; hori zelata zabaldu zuten agiriari neurri hoiek, gobernuak, eta berarekin talde batzuek egiten ari diren negoziaketak salatzen dituzte. Amnistia Herriarengatik borrokatu diren guztiak askatzea, atzerritarau guztien itzultzea eta errepresiozko lege aparatoren duseztatzea dela diote. COPELek preso sozialentzat esijitzen duen amnistia orokorra eta emakumea diskriminatzen duten legeen deuseztatzea ere eskatzen dute, "kapitalista sistema zapaltzailearen biktimitzat jotzen bait ditugu"

ETako bi militanteen hilketak kondenatuz eta errepresiozko indarren deuseztatzea eta Herriaren zapalketan gehien ibili direnei kontuak eskatzea esijituz amaitzen dute agira.

Hurrengo egunean, hilaren 12an, poliziek indarrez atera zituzten, entzerratuak, dirudienaz apaiz batek atea zabaldu ondoren.

errenteriako gazteak antzezlarri

Martxoak 5, arratsaldeko 8etan, Errenteriako gazte talde bat kaleratu zen antzezlarri, amnistia gai harturik. Ikusi bezain laster ohartu ginen errenteriarrok, gazte hauek barruan zaramatela gure anaia espetxeratuen benetako kezka. Beraien egoera hobeto ezagutzeko asmotan, hauetako bi gazteengana zuzendu gara eta elkarrizketa sortu.

egin da eta gure herriko gazteria piztu dadin barruko kezkek kanporatu nahi izan ditugu.

— Zuen helburuak bete ahal dituzue ?

— Gure uste apalez bai; neurri batetan, gazteriaren mugimendu eta batasuna lortu dugu herrian.

— Amnistia zuentzat zer da ?

— Lehenik eta aurrez-aurre azaltzen zaiguna, espetxeratu eta atzerriratu GUTIAK etxeratzea. Halaz guztiz ere amnistia, zabal harturik, badu beste esanahi sakonik hau da, egungo agintariak onartzea, orain arte gure herrian eraman den

politika zapaltzailea izan dela.

— Euskal heziketatik aparte dabilten gazteak nola ikusten dituzue gizaratean ?

— Badira abertzaleak, baina abertzale ez direnak gehienbat, esango genuke. Sukursalisten influentzia handia nabari da gazte hauen artean. Sektore hau abertzaletzen buru-belarri saiatu behar dugu. Bukatzeko azpimarratu nahi genuke herriko gazteak bezala azaldu nahi izan dugula eta hala azaldu gara.

ANDRES FRAILE

— Zein helburu izan duzue antzerki eran manifestazioa antolatzeko ?

— Helburu bakarra; gure anaia espetxeratuak hain zuzen; Euskadi osoak daraburruka, baina gazte mailan ezer gutti

MARTXOA-27 APIRILA-3

LIBURUAK

NIRE LEHEN HITZAK EUSKARAZ, J. de Juan B. AXULAR-GORDAILU. 95 orr. 460 pta. Hitzaurrean euskaratzaileek dioeten, "Lehen-irudi, lehen-hitzak" txikientzako irakurketa metodoaren eta "Idazketa-hitzegia" liburuaren arteko hutsunea betetzera dator honoko hau. Frantsesetik itzulia da, eta hau, nabari zaio marrazkietan eta hoiak agertzen duten giroan. Arlo desberdinetako hitzak marrazkiz lagunduak datoz haseran itzulpenik gabe. Bukaeran berriz, hitz hoiak gaztelaniara eta frantsesera itzuliak ematen dira. Tartean, kanta batzu, musika eta letraz.

GAIAK

REVISTA DE CIENCIA Y CULTURA

DIRIGIDO DE AGUIRRE
AMALIA LASA
LEKIONA: TAR BANGOL
ANDRES E. DE MAÑARICU
TOMAS MEABE
MORQUILLAS



VIERNES 1976/77

NUMERO 2

ALDIZKARI:AK

GAIAK, 2 1976-77ko negua. 250 pta. Bigarren zenbaki honetan Manuel Lekuonaren lan bat zenbait euskal bertso eta kanten metrika aztertuz, euskaraz. Andrés E. de Mañaricúak berri, er-

daraz, Fernando V.ak, Errege Katolikoak, Bizkaiko Foruei zin egitea aztertzen du, erdaraz. "Iniciativa industrial en la cuenca del Deva" izenburuaz eskaintzen du Iñigo de Aguirrek bere lana; sarrera euskaraz eta beste guztia erdaraz. Amaia Lasa Alegriaren zenbait poema ere bada-kartzi, "Hitz nahastuak" liburutik hartuak. José Ramón Sainz Morquillas pintoreak bere lanen berri ematen du, oso era orijinalan, dibujo eta argazkiz lagundurik. Gregorio S. Juan-ek Tomás Meabe sozialistaren literatura lana aurkeztzen digu; berak egindako poesiak, bere egunkariaren zati batzu, Petronioren "La Guerra Civil" poemaren itzulpena... Azkenik, Lan Kide Aurrezki Kutxaren estudio departamenduak eginiko Deba bailadako baserriaren sozio-ekonomik analisi dator, lan monografikoak bukatzeko.

Gainera, azkenaldian Euskal Herrian egin diren -edo egiten ari diren- hainbat kultur ekintzen berri ematen da. Osotara, oso interesgarria dirudi GAIAREN bigarren zenbaki honek. Eskatzeko: Leopoldo Zugaza argitaldaria; Avda. de Montevideo, 11; DURANGO

SUGARRA, 5 Martxokoa. LAIA EZek hauteskunderen aurrean duen postura eskaintzen du aldizkari honetan; 52 orrialde gaiari eskainiak. Euskaraz eta gaztelaniaz dago dena, baina ea hurrengorako euskara hobeagotzen den.

PASAI A GAUR, 1. Urtarrila-otsaila, 32 orr.; 50 pta. Antxoko "Kexaldi" elkarteak hasi da aldizkari hau ateratzeko; hitzaurrean dioenez, "...Kexaldik Euskadiren aldeko programatua duen lanaren zati bat besterik ez da..."



Pasaiako hainbat arazo, Udalei eta hirigintzari dagozkionak batipat, eta Euskal Herriko politika eta kulturari buruzko artikulua azaltzen ditu; gehiena gaztelaniaz. Aldizkaria oso txukun egina dago.

Bi hilabetetik behin aterako da, urteko harpidetza -8 zenbaki- 400 pta. kostatzen delarik.

IHARDUNAK

Donostiako Forum Larramendin -Andia, 3- **EUSKO-KATALAN IHARDUNALDIAK**; martxoaren 21etik 25era:

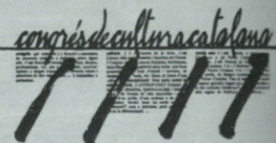
-23an, "La cultura como identidad de un pueblo", M. Aurelia Campany idazleak, eta "La lengua, vehículo de cultura", Amaia Lasak.

-24ean, "Coincidencias históricas entre dos culturas" Jose Manuel Castells, Joaquín Ferrer -historiadorea eta Barcelonako Autonomako irakasle- eta Jose Luis Orellak.

-25ean, Xabier Lete, Antton Valverde eta Pi de la Serraren kantaldia, gaueko 9,30etan Ano eta pelotalekuan. Hitzaldiak berriz iluntzeko 7,30etan izanen dira.

Lehen bi egunetan, astelehenean eta astearte, Juan S. Martín, Octavio Fullat, Francesc Valleverdú eta Txillardegia dira mintzatzeokoak.

Zerbait gehiago jakin nahi duenarentzat, hona Katalan Kulturaren Batzarreko Komisionaren helbidea. Donostian: 512 apartadua, 213764 eta 411562 telefonoak.



Hazparnen martxoaren 26tik apirilaren 3ra kultur astea:

- 26ean, arratsaldeko 3etan pelota partiduak, Ipar eta Hego aldekoen artean; 9etan kantaldia, Estitxu, Etxamendi eta Larralde eta abarrekin.

- 27an, goizeko 11etan, Euskaltzaindiaren eguna, Hiriart-Urrutiren sartzarekin; gaueko 10etan dantzaldia, Altsasuko "Los Diamantes" taldearekin.

- 28an, gaueko 9etan, "Amalur" eta "Pelotari" filmak ematen dira eta "Eltzegor" taldearen kantaldia izango da.

- 29an, laborantzari buruz elkarriketa; gaueko 9etan.

- 30ean, arratsaldeko 3etan, haurrentzat antzerkia Lurdes Iriondoren taldearekin; 6,30etan Euskal Herriko historiari elkarriketa.

- 31an, "Langile eta nagusien arteko problemak", gaueko 9etan.

- Apirilaren 1ean, gaueko 9etan, "Bordaxuri" antzerkia.

- 2an, goizeko 10etan, soinu, kantu eta dantza karriketan; 11etan, Xiberuko Mazkarada; arratsaldeko 5etan Mazkaradaren

segida; arratseko 9etan kantaldia: "Ez Bai" eta "Oskarbi" taldeak, A. Valverde, X. Lete, B. Lertxundi, G. Knörr, M. Pagola Pejo eta Pantxo, M. Idirin eta abar.

— 3an, goizeko 11etan, soinu, kantu eta dantza karriketan; ordubatean bertsolariekin bazkaria (izenak eman behar dira); arratsaldeko 6etan soinu eta dantza: txalaparta, alboka, txirula, gaita, e.a.; arratseko 10etan dantzaldia "El Fuego" taldearekin.

Egunero, Hazparneko Herriko Etxean norbait izango da arazoren bat (kanpina, dirua, e.a.) duenari laguntzeko.

Erreterian, GAZTEI elkarteak antolatutako, kultur astea:

— martxoaren 28an "Emakumea eta gizarte" gaiaz mintzatu da Inma Zizuarregi.

— 29an Erreteriarako herri arazo ez arituko da Julian Yuste.

— 3ean, "Ezkontza gizartearen aurrean", Aurora Elosegik.

— 31an, "Euskal Herriaren sintesis historikoa", Mikel Sorauren.

— Apirilaren 1ean jaialdia: Jon Bergaretxe, Xiker, Lupe eta Jon Lasarekin.

Hitzaldiak 8etan izanen dira eta jaialdia 10etan, GAZTEI elkartearen aretoan, Kaputxinoen eliza azpian.

IKASTALDIK

Donostiako "Kresala" elkartearen —Euskalerrria kalean— metodologiak mahain-ingurura; irakasle talde batek parte hartuko du bertan, testu aldetik egin duten hautapena agertzeko, horretarako erabili dituzten erizpideak

azalduz; irakasle oro dago gonbidatua mahain-ingurura; apirilaren 2an, arratsaldeko 5etan izanen da. Antolatzaile: Gauesko-len Elkarte, tlf.: 41805.

Iolosan, Kultur ikastaroaren barnean, Euskal Herriko kultur erakundeak gaiak arituko da Juan Ignacio Uria, euskaraz:

— martxoaren 29ean, "Azkoitako zalduntxoak eta Gipuzkoako ekonomiku hedadura XVIII. gizaldian: oinordekotzak, merkatalgoa, Caracasko gipuzkoar elkargoa".

— 31an, "Azkoitiako zalduntxoak eta kultura: Zalduntxoentzeari, Real Sociedad Vasconga de los Amigos del País" en eraikitzea "Real Seminario Patriótico de Vergara".

Donapaleun, apirilaren 4etik 9ra euskarazko ikastaldia, Mende Berrik antolatua; norbaitek ezer gehiago jakin nahitatu jo beza helbide

gehiago jakin nahi balu, jo beza helbide honetara: Mende Berri;

32, Bourgneuf karrika; 64100 BAIONA edo dei beza telefono honetara: 254285.

HITZALDIK

Ordiziako Udaletxeko aretoan, martxoaren 31an, iluntzeko 8etan, Xabier Kintanaren hitzaldia: "Israelgo esperientzia; hizkuntzaren berpiztea eta birlorpena; elebitasun".

Zegamako gazteen biltokian, Guraso Elkarteak antolatutako sailari jarraiki, apirilaren 1ean nekazarien sindikatoaz emango da

hitzaldi bat, iluntzeko 8,30etan.

Bidasoako Beran, Patxi Zabaleta "Vías de autonomía" gaiari buruz arituko da martxoaren 26ean; hitzaldia Udaletxean izanen da.

ANTZERKIA

Donibane Garazin "Matalaz" Garaziko zazpi herrietakoek antzestuta; martxoaren 25ean, arratseko 9etan, "Le Vauban" zinemaren.

ZINEA

Bilboko S. Vicente zinemaren, "El efecto de los rayos gamma sobre las margaritas", Paul Newmanena, zine klub unibertsitarioak martxorako antolatutako programaren barnean; hilaren 29an emango da filma hau, iluntzeko 7,30etan.

ERAKUSKETAK

Donostiako Aurrezki Kutxaren kultur aretoan —Hnos. Iturrino, 12— martxoaren 31a arte Sisita Kalparsororen oleoak.

Bilboko Rekalde galerian Alameda Rekalde, 35—, Karlos Zabala, "Arrastalu" ren lanak.

ETA BESTE

UDALEKUAK. Gipuzkoako Ikastolen Elkarte Batzak txanda hau antolatu ditu aurrengo udako:

— Iratzen: uztailaren 4etik 19ra 7 urtekoentzat; uztailaren 19tik abuztuaren 3ra 8urtekoentzat; abuztuaren 3tik 18ra 9 eta 10urtekoentzat.

— Artajonan: uztailaren 1etik 16ra 11 eta 12 urtekoentzat; abuztuaren 8tik 23ra 13 eta 14 urtekoentzat.

Txanda bakoitzean 100 haur hartuko dira, guztira 500. Hauek zaindu eta kontu egiteko 50 begirale eta 15 edo 20 sukaldari edo laguntzaile behar dira eta txanda bakoitzean zuzendari bat eta apaiz bat. Kuota 3.500 pezetakoa da; beste probintzietakoei ere berdin kobratuko zaie eta izena eman eta gero baja ematen duenari berriz 1.000 pezetako deskontua egingo zaio.



LANTZ SALBA DEZAGUN EUSKADIRENTZAT EUSKALDUN

I

Nafarruako erresumetan,
karnabalaren aitzekiz.
Erri ttipi bat bisitatu dut,
eta triste nago egiz
Sinetsi ere ez bai diteke,
ez ikusitzera begiz.
Euskera antxe arkitu baitut
txit lotsatua aurpegiz.

II

Iñauteritan fama puska bat,
daukan txokoa dugu Lantz.
Nafarruako puxketa dela,
ezin iñola ere antz.
Euskera zentzuz galduta dago,
nik ala eman nion antz.
Arare nunbait eldu izan da,
lore sorta ainbat arantz.

III

Bertako senar emazte batzuek,
jardun zizkidan izketan.
Nik adi adi entzuten nien,
jaso naiean kasketan.
Euskera ona egiten zuten,
ez iñolako nasketan.
Baiña sentizen ez dute eta,
ark utzi nindun kezketan.

IV

Zioten-gerra ostean emen,
eragotzi zen euskera.
Esperantzaren margo dutenek,
beartu zuten erdera.
Eta geroztik beste izkuntzik,
ez da agertu kalera.
Beraz ortxetik asi zitzaien,
izkuntz zarraren galera.

V

Ze izkutuko indar maltzurak,
egin du or ordean lan.
Beste lekutan ere gerta zen,
gerta zitzaietena an.
Baiña ardura geiago bada,
zori onez euskeragan.
Bestela nola semeengana,
gurasotatik iragan.

VI

Gure aurtxoek ez dute entzun,
ia euskerik batere.
Eusko guraso batzuengandik,
an entzun nuen au ere.
Utsa litzake senti balira,
errudun pixka bat bede.
Baiña errudun nola sentitu,
ori bai daukate lege.

VII

Pentsa dezagun zenbateraiño,
ez dadukaten ardurik,
Senarra elkar erazi zuen,
emazte batek deiturik.
Gure autxoek euskeraz entzun,
eta zeuden arriturik.
Ume txikiei erakustea,
nunbait ezin ulerturik.

VIII

Biotz ondora sartu zitzaidan,
naigabe eta tristura.
Ikusirikan ango jendeen,
kezka gabeko oitura.
Pentsamentu bat etenik gabe,
datorkit enè burura.
Errukarria izkuntz ilketa,
lor্তু izan duen ura.

IX

Guk euskaldunok pasa bearra,
dugu ainbat atsekabe.
Nor egingo daeuskal ardura,
galdu duten oien jabe.
Izkuntza bada erri bateko,
ezpiritu edo abe.
Euskadin ori nola indartu,
iñortxo beartu gabe.

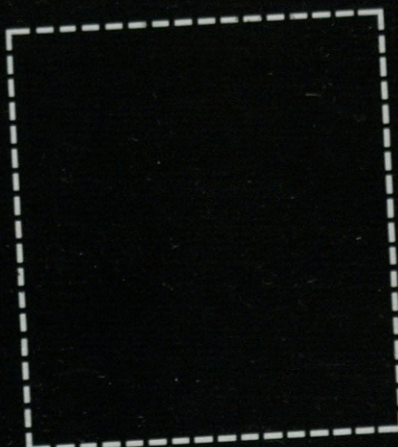
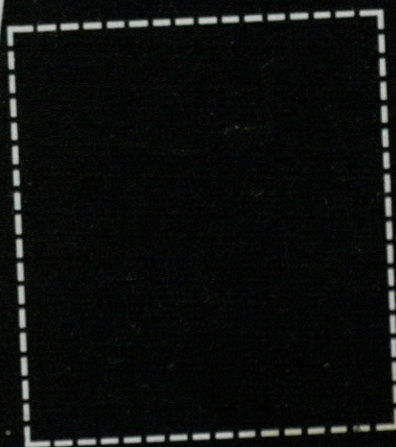
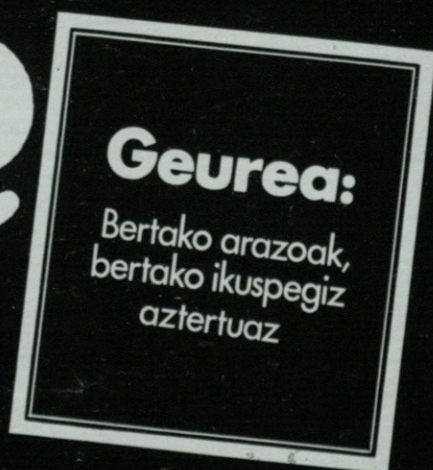
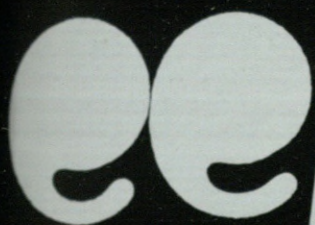
X

Laborarien erri ttipi au,
Kasik egin da erdaldun.
Arrigarri da oraindik ere,
izanik ainbat euskaldun.
Aitonetatik billobetara,
bandera pasa dezagun.
Euskal erria eta Lantz biek,
batera salba ditzagun.

LEXO



Gure prentsa behar dugulako



Gure lurraren deia

Herriarekin. Herriarentzat



Caja Laboral.



CAJA LABORAL POPULAR
LÉN KIDE AVREZKIA